

FINANÇAMENT DE LA MILITARITZACIÓ I LA GUERRA DE FRONTERES AL MEDITERRANI

Rànquing de la banca armada 2022

Autoria: Gemma Amorós, Edu Aragón

Publicat per:

Centre Delàs d'Estudis per la Pau

Bisbe Laguarda, 4
08001 Barcelona
T. 93 441 19 47
www.centredelas.org
info@centredelas.org

Autoria: Gemma Amorós, Edu Aragón

Aquest informe ha estat elaborat en el marc del projecte "De la banca armada a la banca ètica, el desarmament comença aquí", finançat per l'Ajuntament de Barcelona. A més a més, aquesta investigació ha comptat amb el suport de la Fundación Finanzas Éticas i de Coop57 per al tractament de les dades del finançament de la indústria armamentística durant el 2022.

Barcelona, març 2023

Disseny i maquetació: Esteva&Estêvão

Foto de portada: Unió Europea; p. 5: Unió Europea; p. 7: Dontworry/Wikimedia Commons; p. 9: Nacions Unides; p. 15: Campaign Against Arms Trade; p. 35: Mattias Nutt/World Economic Forum; p. 47: txmx

ISBN: 978-84-09-48646-5

ÍNDEX

Resum executiu	5
Introducció	7
1. Evolució i característiques de les transferències d'armes al Mediterrani	9
1.1 Evolució de les transferències d'armes al Mediterrani	9
1.2 Evolució dels arsenals militars al Mediterrani	10
1.3 Transferències d'armes al Mediterrani (2019-2021).....	12
2. Empreses que fabriquen material que contribueix a la militarització de països i fronteres al Mediterrani (2019-2021) ...	14
2.1 Empreses que fabriquen armament militar exportat a països del Mediterrani	15
2.2 Empreses que militaritzen la Frontera Sud d'Espanya	26
3. El finançament de la indústria militar de fronteres al Mediterrani.	34
3.1 Les connexions de la Banca Armada espanyola i les empreses responsables de la militarització de fronteres.....	35
3.2 Les institucions financeres que més fons destinen a finançar i invertir en empreses que es lucren de la securització i militarització de fronteres	44
Conclusions i recomanacions	46

ÍNDEX DE TAULES I GRÀFICS

Taula 1. Evolució dels arsenals militars al Mediterrani (2011-2021)	11
Taula 2. Transferències d'armes realitzades per Airbus, consorcis i subsidiàries (2019-2021)	16
Taula 3. Transferències d'armes realitzades per BAE Systems (2019-2021)	17
Taula 4. Transferències d'armes realitzades per Boeing i Insitu (2019-2021)	17
Taula 5. Transferències d'armes realitzades per Elbit Systems (2019-2021)	18
Taula 6. Transferències d'armes realitzades per Fincantieri (2019-2021)	19
Taula 7. Transferències d'armes realitzades per General Dynamics i subsidiàries (2019-2021)	19
Taula 8. Transferències d'armes realitzades per Honeywell International (2019-2021)	20
Taula 9. Transferències d'armes realitzades per L3Harris (2019-2021)	20
Taula 10. Transferències d'armes realitzades per Leonardo (2019-2021)	20
Taula 11. Transferències d'armes realitzades per Lockheed Martin i Sikorsky (2019-2021)	22
Taula 12. Transferències d'armes realitzades per Northrop Grumman (2019-2021)	23
Taula 13. Transferències d'armes realitzades per Raytheon Technologies i subsidiàries (2019-2021)	24
Taula 14. Transferències d'armes realitzades per Safran Electronics & Defense (2019-2021)	25
Taula 15. Transferències d'armes realitzades per Thales i EuroTorp (2019-2021)	25
Taula 16. Transferències d'armes realitzades per Textron i subsidiàries (2019-2021)	26
Taula 17. Contractes d'Atos a la frontera sud d'Espanya (2019-2022)	27
Taula 18. Contractes d'Eulen a la frontera sud d'Espanya (2019-2022)	28
Taula 19. Contractes d'Indra a la frontera sud d'Espanya (2019-2022)	31
Taula 20. Contractes de Thales a la frontera sud d'Espanya (2019-2022)	33
Taula 21. Operacions financeres de la Banca Armada Espanyola amb les empreses del complex militar de fronteres (2020-2022)	35
Taula 22. Rànquing de la Banca Armada Espanyola i del complex militar de fronteres (2020-2022)	35
Taula 23. Finançament del Santander a la indústria d'armament i militarització de fronteres (2020-2022)	36
Taula 24. Finançament del BBVA a la indústria d'armament i militarització de fronteres (2020-2022)	37
Taula 25. La Banca Armada Espanyola i Airbus (2020-2022)	38
Taula 26. La Banca Armada Espanyola i Boeing (2020-2022)	38
Taula 27. La Banca Armada Espanyola i Honeywell International (2020-2022)	38
Taula 28. La Banca Armada Espanyola i General Dynamics (2020-2022)	38
Taula 29. La Banca Armada Espanyola i Leonardo (2020-2022)	39
Taula 30. La Banca Armada Espanyola i Safran (2020-2022)	39
Taula 31. La Banca Armada Espanyola i Thales (2020-2022)	39
Taula 32. La Banca Armada Espanyola i Grupo Eulen (2020-2022)	40
Taula 33. La Banca Armada Espanyola i Atos (2020-2022)	41
Taula 34. La Banca Armada Espanyola i Accenture (2020-2022)	42
Taula 35. La Banca Armada Espanyola i Indra (2020-2022)	43
Taula 36. La Banca Armada Espanyola i Elbit Systems (2020-2022)	43
Taula 37. Rànquing d'empreses finançades per la Banca Armada Espanyola (2020-2022)	44
Taula 38. Top 100 de la Banca Armada Internacional (2020-2022)	44
Gràfic 1. Principals països importadors (2011-2021)	10
Gràfic 2. Països exportadors al Mediterrani (2019-2021)	12
Gràfic 3. Exportacions mundials TIV als països del Mediterrani (2019-2021)	13
Gràfic 4. Exportacions mundials als països del Mediterrani per categoria (2019-2021)	13

RESUM EXECUTIU

La Unió Europea continua mantenint la tendència de controlar cada vegada més les persones que entren i surten dels seus confins, fent que les fronteres siguin cada vegada més impenetrables a través d'una aposta clara per la militarització física i mental d'aquestes. Parallelament, en els últims anys estem vivint una accentuació de la mal anomenada "crisi de les persones refugiades": moltes persones emigren dels seus països d'origen per causes diverses relacionades amb conflictes socials i armats, i quan arriben als límits d'Europa es troben amb una fortalesa que vulnera de nou els seus drets i les revictimitza. Algunes d'aquestes persones perden la vida en el trànsit per diversos països fins a arribar a les nostres fronteres, algunes en els propis passos fronterers quan intenten travessar-los, i moltes d'elles moren en la mar Mediterrània, davant la passivitat i negligència dels països de la Unió Europea.

En aquest context, aquest informe aporta dades rellevants sobre el finançament que hi ha darrere de la militarització i la guerra de fronteres a la regió mediterrània. Entre aquests, destaquen els següents:

- Durant el període 2011-2021, un total de 37 països de tot el món han contribuït a la militarització de la zona mediterrània a través de l'exportació de material militar. La Unió Europea, els Estats Units i Rússia es distribueixen el 91% del volum total de les transaccions, que es destinen majoritàriament a països del Mediterrani Sud. Malgrat la tendència generalitzada de reducció dels arsenals militars, els països continuen apostant per renovar el seu material bèl·lic i incrementar les capacitats d'intel·ligència, vigilància i reconeixement que permetin una major interoperabilitat entre unitats i exèrcits.
- Durant el període 2019-2021, un total de 24 països han exportat el seu material bèl·lic als països del Mediterrani, a través de 346 transaccions d'armament. En els últims anys s'observa que Egipte incrementa considerablement el volum d'importacions, situant-se Israel en una allunyada segona posició. Les principals categories exportades en vo-

lum són Aeronaus (47%), Vaixells (22%), Vehicles Blindats (13%) i Míssils (11%).

- Un total de 125 empreses de tot el món han produït el material que ha estat exportat als països del Mediterrani. Tenim informació sobre el finançament de 14 d'aquestes empreses: Airbus, BAE Systems, Boeing, Elbit Systems, Fincantieri, General Dynamics, Honeywell, L3Harris, Leonardo, Lockheed Martin, Northrop Grumman, Raytheon Technologies, Textron i Thales Group. Entre elles, les seves subsidiàries i consorcis sumen 164 transaccions, la qual cosa suposa el 47% de totes les exportacions realitzades durant el període 2019-2021.
- ATOS, Eulen, Indra i Thales han rebut un total de 56 contractes des de l'any 2019 per a militaritzar la Frontera Sud d'Espanya, a través de la gestió dels Centres d'Estada Temporal per a Immigrants –CETI–, del desenvolupament i manteniment del Sistema Integral de Vigilància Exterior –SIVE–, de la construcció i manteniment dels perímetres fronterers de Ceuta i Melilla i del manteniment del recinte duaner de Beni-Enzar a Melilla.
- Un total de 44 institucions financeres amb seu a l'Estat espanyol, a través de 4.679 operacions financeres, han destinat entre 2020 i 2022 més de 14.308 milions de dòlars a finançar 12 empreses armamentistes que participen del negoci de la militarització de les fronteres i els estats del Mediterrani.
- Les institucions financeres que més fons han destinat en el període estudiat a aquestes empreses són el Banco Santander i BBVA, amb 4.985 i 4.752 milions de dòlars, respectivament. representant així més del 68% de l'import total que han aconseguit les operacions realitzades per part de la Banca Armada Espanyola. Els altres bancs comer-

cial que completen el TOP 5 d'aquest rànquing són CaixaBank i Banc Sabadell amb volums de finançament quantitativament molt inferiors: 182 milions de dòlars i 95 milions de dòlars, respectivament.

- Mereixen especial atenció les empreses contractistes del manteniment de la militarització d'espais com el de la Frontera Sud, contractades pel Govern Espanyol, on les organitzacions de drets humans han denunciat innumbrables violacions de drets humans exercides sobre les persones migrants. Atos, Grup Eulen, Indra i Accenture han rebut més de 500 milions de dòlars en total: Eulen 209 milions, Accenture 176 milions, Atos 140 milions i Indra més de 5 milions.
- Dins del rànquing internacional de la Banca Armada, on apareixen grans inversors institucionals, entitats financeres i companyies asseguradores, en els primers llocs, apareixen empreses amb seu als Estats Units. Si descendim alguns llocs comencem a trobar algunes institucions europees com el Deutsche Bank, BNP Paribas Crèdit Agricole o Barclays. En els llocs 38 i 39 trobem al Banco Santander i al BBVA respectivament, les dues úniques entitats financeres espanyoles que es posicionen en aquest rànquing mundial.

Aquest informe mostra com els bancs espanyols financen la guerra de fronteres al Mediterrani. Tot indica que sense el seu suport no es podrien dur a terme les accions militars, de seguretat i control en la frontera sud, accions que està àmpliament documentat que provoquen la mort de milers de persones any rere any. Els principals bancs espanyols, sobretot BBVA i Banco Santander, són, per tant, responsables d'una de les tragèdies contemporànies més flagrants. I en la mesura en la qual siguem clients d'aquests bancs, és molt probable que això ho estiguin fent amb els nostres diners.

INTRODUCCIÓ

Aquest informe forma part de l'anàlisi que el Centre Delàs realitza des de fa anys sobre la relació entre els bancs i les empreses d'armament. Utilitzem el concepte Banca Armada per a referir-nos a les entitats bancàries que estan finançant i, en conseqüència, enfortint la indústria armamentista. Parlem d'una relació controvertida que pot donar-se de diferents formes, com és la participació accionarial, el finançament de les exportacions, l'emissió de bons i pagarés, els fons d'inversió i la concessió de crèdits i préstecs.

Any rere any, anem ampliant i actualitzant la Base de dades Internacional de la Banca Armada amb nova informació sobre el finançament de les principals empreses d'armament del món. L'accés a aquestes dades ens dona la possibilitat de realitzar una gran varietat d'anàlisi amb diferents enfocaments.¹ En el cas del present informe, el nostre objectiu ha estat ampliar la mirada sobre el finançament de les empreses que estan contribuint a la militarització dels països del Mediterrani, amb un interès específic en el finançament de les empreses que, tot i que potser no fabriquen armament convencional, sí que tenen un paper indispensable en la militarització de les fronteres a la Unió Europea i, concretament, en la Frontera Sud d'Espanya.

A aquesta aposta pel control militaritzat dels passos fronterers, basat en l'ús de tecnologies de la informació i la comunicació, recollida i anàlisi de dades i intel·ligència artificial, així com a tractar a les persones migrants com una amenaça per a la seguretat nacional, és al que anomenem la

1. Els informes de la banca armada espanyola publicats fins avui i que poden ser consultats en línia en castellà, català i anglès són: Negocis bruts. Els Bancs espanyols que financen a productors d'armes (2011), La banca armada. Inversions explosives de bancs i caixes (2012), que va donar peu a la publicació en format de llibre: Banca Armada vs Banca Ètica de 2013, Inversions que són la bomba. Negocis de la banca amb empreses espanyoles d'armament (2012), Evolució de la Banca Armada a Espanya (2013), Els bancs que inverteixen en armes. Actualització del finançament d'armament nuclear, de bombes de dispersió i de les principals indústries militars espanyoles (2011-2016). (2016) De la Banca Armada a la Banca Ètica. Cap a una coherència de polítiques i una cultura de pau. El cas de l'Ajuntament de Barcelona (2018), De la Banca Armada a la Banca Ètica. Cap a una coherència de polítiques i una cultura de pau. El cas de la Generalitat Valenciana (2018), Banca Armada a Espanya 2019 (2019) i Asseguradores i fons de pensions que financen empreses d'armes. Actualització de la Banca Armada a Espanya 2020 (2020).

guerra de fronteres.² Si bé no és un terme acadèmic o àmpliament utilitzat, ens serveix per a descriure una situació que cada vegada es percep més afermada en la política de fronteres que promou l'Europa Fortalesa.

Per a dur a terme la present recerca, començant pel primer capítol, s'ha realitzat una actualització dels indicadors de militarització del Mediterrani que analitzem en anteriors informes. En aquest sentit, s'ha fet una anàlisi de les categories de material exportat en l'àmbit mundial als 21 països de la regió Mediterrània³ estudiats durant el període 2011-2021, i s'ha comparat el volum dels arsenals militars. Les dades referents a exportacions s'han extret de la base de dades de transferències del SIPRI⁴ i les dades referents a arsenals s'han obtingut de l'anuari Military Balance.

Les dades del SIPRI també han estat usades per a la recerca que ens obre la porta al segon capítol on, en un esforç cap a la concreció, s'analitzen de manera exhaustiva totes les transferències internacionals autoritzades i/o dutes a terme a la zona mediterrània durant el període 2019-2021, amb l'objectiu de centrar l'anàlisi en el moment actual. En aquest punt va ser clau buscar quines empreses fabriquen el material exportat, per a poder elaborar una llista amb totes les empreses implicades en la producció del material destinat a nodrir els arsenals del Mediterrani. A partir d'aquí, fent un pas més cap a la concreció, ens preguntem de quines d'aquestes empreses podíem

2. La conceptualització i l'inici de l'ús d'aquest terme es pot trobar en l'informe del Centre Delàs amb TNI i Stop Wapenhandel: Informe: Guerres de frontera. Els fabricants i venedors d'armes que es beneficien de la tragèdia dels refugiats a Europa.
3. Algèria, Egipte, Israel, Líban, Líbia, el Marroc, territoris ocupats de Palestina, Síria, Tunísia i Turquia (Mediterrani Sud); Albània, Bòsnia i Hercegovina, Xipre, Croàcia, Eslovènia, Espanya, França, Grècia, Itàlia, Malta i Montenegro (Mediterrani Nord).
4. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). <https://www.sipri.org/databases/armstransfers>

obtenir informació sobre el seu finançament, ja que el que ens interessava per al present informe és precisament això: quins bancs estan facilitant aquesta militarització regional que posa en greu perill les persones que volen travessar les seves fronteres.

Amb tot aquest treball previ fet, el segon capítol se centra a aportar informació contextual sobre aquelles empreses de les quals disposem de dades sobre el seu finançament, exposant amb exactitud tot el material que han transferit durant el període estudiat. Aquesta anàlisi inclou el nom de l'armament, la descripció per a saber a quin tipus d'armament ens referim, l'any en què es va fer la petició, l'any en què es va dur a terme –o està previst realitzar– la transacció i el nombre estimat d'exportacions autoritzades i realitzades.

En el tercer capítol s'estableixen els vincles entre les empreses d'armament esmentades i els bancs que les financen, tant en l'àmbit internacional com espanyol, a través d'una anàlisi detallada del tipus de relació financera que estableix cada banc amb cada empresa d'armes i/o de militarització de fronteres, així com de la quantitat de diners transferits en cada transacció.

Finalment, i tenint en compte tota la recerca duta a terme per a l'elaboració del present treball, s'inclou un apartat amb recomanacions i conclusions, on remarcuem les dades més significatives de l'informe al llarg dels tres capítols.

Desitgem que el present treball pugui aportar dades i reflexions sobre el model de seguretat que s'està a favorint a través de la guerra de fronteres i la creixent militarització dels nostres estats.

1. EVOLUCIÓ I CARACTERÍSTIQUES DE LES TRANSFERÈNCIES D'ARMES AL MEDITERRANI

En aquest primer capítol analitzarem diferents factors que ens poden ajudar a entendre cap a on es dirigeixen els esforços dels països del Mediterrani pel que fa a les qüestions militars i de seguretat. Per a mostrar l'evolució de la militarització i armamentisme a la regió, analitzem inicialment les dades de l'última dècada, de 2011 a 2021.⁵ A continuació, ens detindrem en el període 2019-2021 amb l'objectiu de centrar la problemàtica en el present, analitzant les dades més actualitzades d'exportacions disponibles en el Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). D'aquesta manera, es prendrà com a punt de partida la seva base de dades⁶ sobre transferències internacionals d'armes, de la qual s'han tingut en compte el total d'exportacions mundials realitzades als 21 països que comparteixen la mar Mediterrània.

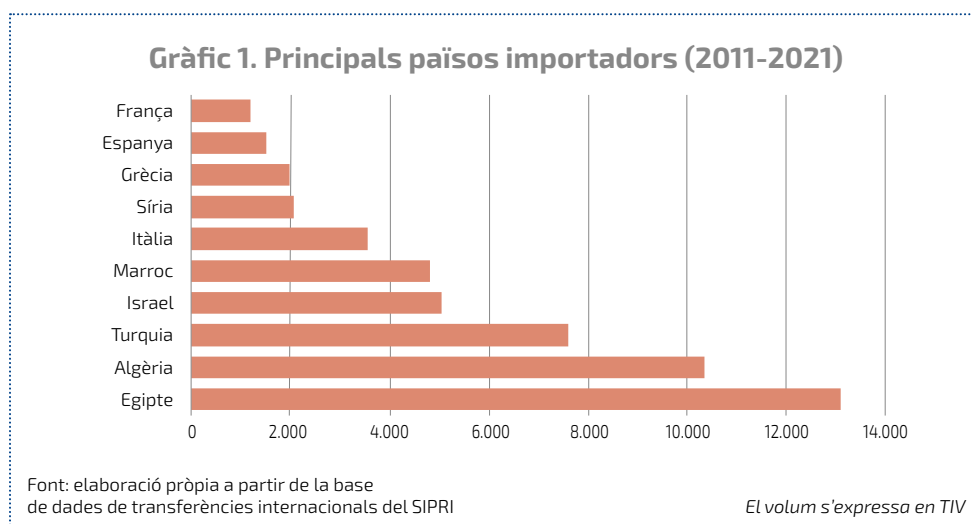
5. Aquest capítol és una actualització del Working Paper: "El Mediterrani, una dècada de polítiques militaristes: armes i militarització del Mediterrani Sud", publicat en 2020 pel Centre Delàs. https://centredelas.org/wp-content/uploads/2020/06/wp2003_cas_1803.pdf
6. <https://www.sipri.org/databases/armstransfers>

1.1 EVOLUCIÓ DE LES TRANSFERÈNCIES D'ARMES AL MEDITERRANI

Un total de 37 països de tot el món han exportat el seu material bèl·lic als països de la zona del Mediterrani durant l'última dècada. Prenent com a referència el volum en TIV⁷ que proposa el SIPRI i la informació de la base de dades sobre transferències internacionals de material militar, veiem com 29 països de tot el món són els responsables de les exportacions que s'han dut a terme a països del Mediterrani Sud, que representen el 85% del total. D'altra banda, 24 països han exportat el 15% restant a la regió del Mediterrani Nord.

Els dos països venedors que destaquen amb diferència són els Estats Units i Rússia, el primer amb el 31% de les exportacions totals fetes al Mediterrani i el segon amb el 26%. No obstant això, si sumem les transaccions de tots els països membres de la Unió Europea, veiem com aquesta regió se situa com la pri-

7. TIV és l'acrònim de *Trend Indicator Value*, un indicador que el SIPRI ha creat per a fer més fàcil la comparació entre el material bèl·lic que s'exporta. Això es fa a partir d'un sistema únic que mesura el volum de les transferències internacionals de material d'ús militar. Per a més informació del seu mètode, consultar aquí: <https://sipri.org/databases/armstransfers/sources-and-methods#TIV-tables>

mera potència exportadora de material bèl·lic als seus veïns de la Mediterrània, amb el 33% de les vendes. D'aquesta manera, aquestes tres potències –EUA, Rússia i la UE– són responsables del 91% del volum d'exportacions durant l'última dècada a la zona.

Si ens fixem en els països compradors, Egipte se situa com a líder en les importacions portades a cap al llarg de tot el període, amb el 25% del volum rebut. Va seguit de prop per Algèria, que compta amb un 20% de les importacions, Turquia (15%), Israel (10%) i el Marroc (9%). Per tant, aquests cinc països pràcticament es reparteixen la totalitat de les importacions a la zona del Mediterrani Sud.

Respecte als països del nord, Itàlia s'emporta el 7% de les exportacions totals, seguida per Grècia i Espanya, totes dues amb un 3%, i França amb el 2%. Cal destacar que entre aquests quatre països es concentra el 95% del total de vendes realitzades al Mediterrani Nord tot i que, com s'apuntava anteriorment, les vendes realitzades a aquesta regió representen només el 15% del total del Mediterrani.

1.2 EVOLUCIÓ DELS ARSENALS MILITARS AL MEDITERRANI

Per a aquest apartat s'han utilitzat les dades del Military Balance, que ens permeten comparar el volum dels arsenals el 2011 i el 2021. Existeixen tendències diferenciades entre els països del Mediterrani Nord i els del Sud. No obstant això, si sumem les dades de tots els països estudiats, s'observa una tendència cap a la reducció del material, malgrat que alguns països, sobretot del Mediterrani Sud, han incrementat considerablement el seu material bèl·lic.

Aquesta tendència, que també s'observa en la mida cada vegada més reduïda dels exèrcits, s'explica pel canvi de model que està ocorrent en el món militar

en els últims anys, en què s'aposta per una major interoperabilitat i l'ús de noves tecnologies que permeten, amb un número més reduït de material i de personal militar, aconseguir resultats més efectius i eficients.

La següent taula mostra el nombre total d'unitats de material comptabilitzades en tots dos anys, excepte en les categories "Míssils llançats des de l'aire" i "Bombes", on els números corresponen a la quantitat de països que reporten tenir aquest armament.

Per a aquesta comparació s'han tingut en compte les poques dades disponibles de Síria, territoris ocupats de Palestina, Líban i Líbia. No obstant això, som conscients que la situació en aquests països és complexa a causa dels conflictes armats que els han marcat en els últims anys i que això fa que les dades relatives als arsenals d'aquests països siguin molt poc fiables, ja que aporten poca informació i, alhora, segurament és esbiaixada. Per això no entrarem detalladament en aquests quatre casos.

Respecte als altres països del Mediterrani Sud destaca Turquia, que s'ha proveït de material com a carros de transport i patrulla, dels quals disposa de 1.800 unitats més que en 2011, així com vehicles blindats diversos de manteniment i enginyeria, vaixells de patrulla i helicòpters de combat. Algèria és un altre país que ha incrementat el seu arsenal militar en totes les categories de vehicles –blindats, vaixells, avions i helicòpters, tant en aquells que compleixen funcions de vigilància i control com en els que tenen capacitats de combat. Egipte també ha invertit últimament a renovar la seva flota de vehicles blindats –segurament, en part, gràcies a la producció nacional– i de vaixells de patrulla i combat principalment d'importació, seguint amb la tendència a augmentar les capacitats navals, una aposta que es manté constant des de l'any 2014. També ha adquirit nous submarins i ae-

Taula 1. Evolució dels arsenals militars al Mediterrani (2011-2021)

CATEGORÍAS		2011	2021
		TOTAL	TOTAL
Satèl·lits		19	37
TERRA	Vehicles blindats de combat	29.118	21.884
	Vehicles blindats de transport i patrulla	26.174	24.171
	Vehicles d'enginyeria i manteniment	1.393	1.715
	Míssils antitancs/antiinfraestructura	26.958	3.345
	Artilleria	30.946	24.669
	Míssils superfície-superfície	143	54
	Radars	156	0
MAR	Submarins	59	60
	Vaixells de combat de superfície	101	98
	Vaixells patrullers i combatents costers	1.322	1.199
	Vaixells antimines	98	75
	Vaixells amfibis	184	183
	Vaixells logístics i de suport	442	244
AIRE	Avions de combat	2.977	2.235
	Avions de patrulla i d'intel·ligència, vigilància i reconeixement	171	139
	Avions de logística i suport	2.391	2.211
	Helicòpters de combat	540	685
	Helicòpters de patrulla i d'intel·ligència, vigilància i reconeixement	993	845
	Helicòpters de logística i suport	1.704	1.616
	Vehicles aeris no tripulats	345	168
	Sistemes de defensa aèria	29.456	6.682
	Míssils llançats des de l'aire (# països)	14	15
Bombes (# països)	6	8	

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Military Balance (edicions 2012 i 2022)

Llegenda: els números corresponen a unitats. En les categories "Míssils llançats des de l'aire" i "Bombes", corresponen al nombre de països que disposen d'aquest armament

ronaus de tota mena, encara que destaca la compra d'helicòpters de combat. El cas del Marroc és destacable, ja que també ha incrementat el seu arsenal militar amb nous vehicles blindats de tota mena, fragates, armes d'artilleria i avions de combat i de suport a la força. Tunísia, per part seva, ha incrementat la seva flota de vehicles de patrulla en terra, mar i aire, tenint en compte que els vaixells de patrulla són parcialment, i recentment, de producció nacional.

Com es pot veure, gran part del material que incrementa es tracta de vehicles destinats al transport, la patrulla i el combat. També es percep un increment en el nombre de països que reporten tenir míssils i bombes, encara que normalment és complicat acon-

seguir dades específiques sobre el nombre d'unitats disponibles d'aquesta mena d'armament.

Respecte a les disminucions d'armament al Mediterrani Sud, destaquen algunes categories com les fragates i artilleria –Israel–, vehicles blindats de combat –Israel, Turquia–, els avions de combat –Israel, Egipte–, els sistemes de defensa aèria –Israel, Turquia, Egipte, el Marroc, Algèria, Tunísia, Líban– i els míssils antitancs –Turquia, Egipte, el Marroc, Tunísia.

Cal destacar que molts dels conflictes que mantenen aquests països són amb països amb els qui fan frontera. Això podria explicar l'afany d'incrementar el tipus de material que s'usa per a la vigilància i control

de fronteres, sobretot vehicles blindats, vaixells i helicòpters de patrulla.

Respecte als països del Mediterrani Nord, disposem de molt poques dades respecte a Eslovènia i Malta. Malgrat això, a Malta hi ha un canvi important en l'última dècada, i és en la compra de peces d'artilleria i de sistemes de defensa aèria. Les categories d'armament que més s'incrementen per a la resta de països són: vehicles blindats –Albània, Croàcia, Xipre, Grècia–, submarins –Itàlia, Grècia– i helicòpters de patrulla i transport –Montenegro, Croàcia, Xipre, França, Grècia, Itàlia. No obstant això, la tendència és a mantenir o fins i tot reduir el material, sigui perquè s'utilitza o perquè queda obsolet en alguns casos. Destaquen les reduccions en vehicles blindats de transport i patrulla realitzades per Espanya, Itàlia i França, així com els sistemes de defensa aèria i material d'artilleria reduïts en els arsenals d'Espanya, França, Xipre, Bòsnia i Hercegovina i Croàcia. Albània, Grècia i Itàlia també han reduït una part d'aquest material. Una altra categoria àmpliament reduïda són els míssils antitancs –Montenegro, Croàcia, Bòsnia i Hercegovina, França, Grècia. Finalment, alguns dels països han reduït la seva flota de vaixells patrulla –Eslovènia, França, Grècia, Albània, Itàlia, Montenegro.

1.3 TRANSFERÈNCIES D'ARMES AL MEDITERRANI (2019-2021)

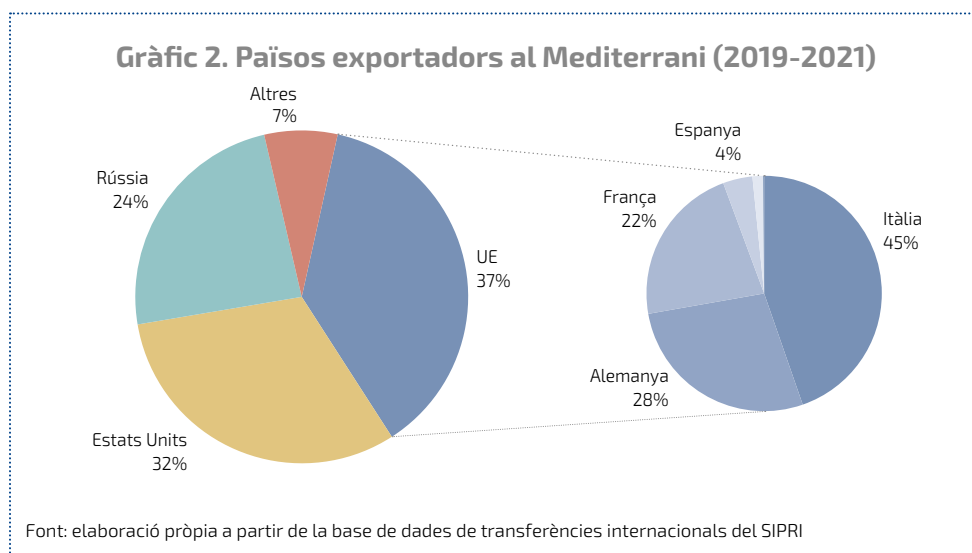
Durant el període 2019-2021 un total de 24 països de tot el món han exportat el material de guerra que ha passat a formar part dels arsenals dels països del Mediterrani, 16 d'ells han exportat a països del Mediterrani Sud i 15 d'ells ho han fet a països del Mediterrani Nord. No obstant això, el volum total de les exportacions difereix molt: 83% de les transaccions s'han fet al Sud i el 17% restant al Nord.

El principal proveïdor dels exèrcits del nord és els Estats Units, amb un volum del 62% de les exportacions, seguit per països de la Unió Europea, que representen en conjunt el 20% i el Regne Unit (7%). En canvi, la Unió Europea és el primer proveïdor d'armes al Mediterrani Sud, amb un 41% d'exportacions, seguit de Rússia (29%) i els Estats Units (26%). En el següent gràfic es poden visualitzar totes les exportacions fetes a la regió Mediterrània.

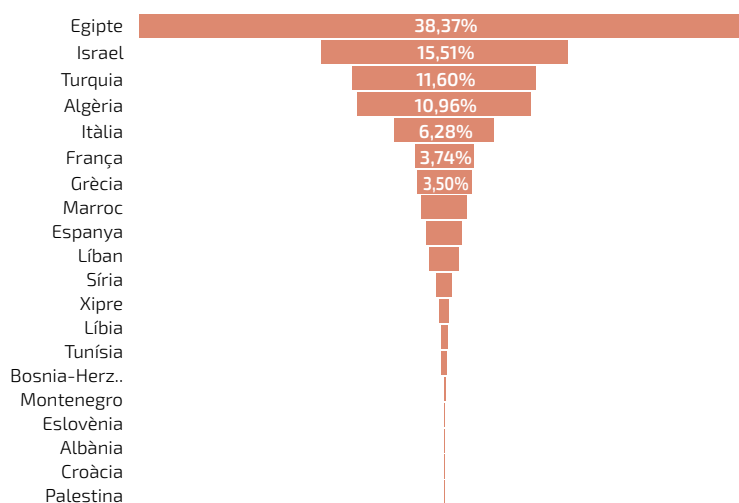
En aquest cas, si analitzem les dades de forma unificada, la Unió Europea se situa com a principal proveïdor de material militar a la zona, amb un 37% de les exportacions, seguit molt de prop pels Estats Units (31%) i Rússia (24%). Entre els 3 sumen el 93% del total de les exportacions realitzades durant el període. Si posem el focus en els països membre de la Unió Europea, veiem que gairebé la meitat de les transferències (37%) van ser dutes a terme per Itàlia. Entre Alemanya i França sumen un altre 40%. A Espanya li correspon un discret 4% en el volum de vendes.

Vist pel costat dels països importadors, durant el període 2019-2021 el país que més armament militar ha comprat a l'exterior ha estat Egipte, amb un 43% del total d'exportacions en tot el Mediterrani, seguit amb bastant diferència per Israel, Turquia i Algèria. Entre aquests quatre països de l'àrea sud del Mediterrani sumen el 76% del volum d'importacions. Els següents en la llista són països europeus: Itàlia, que representa un 6% de les exportacions, seguit per França i Grècia, amb prop d'un 4%.

El predomini d'exportacions cap al Mediterrani Sud segurament es deu al fet que la indústria d'armament dels països d'aquesta zona és més limitada i necessiten importar una quantitat més elevada d'armes que alguns dels països del nord, els quals segurament so-

Gràfic 3. Exportacions mundials TIV als països del Mediterrani (2019-2021)

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI

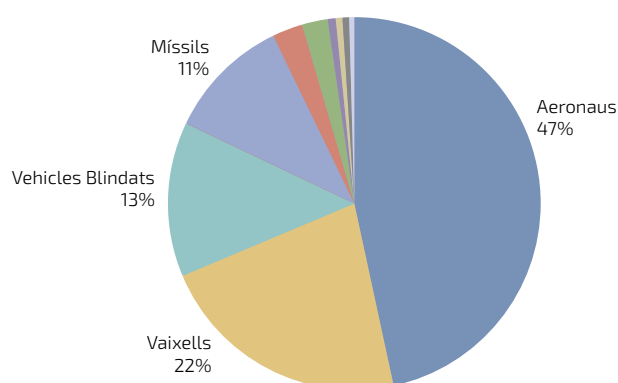
lucionen una bona part de les seves necessitats de material bèl·lic amb la indústria nacional. No obstant això, alguns països com Israel i Turquia posseeixen una indústria nacional que proveeix bona part de la seva demanda d'armes.

En relació amb les categories d'armes exportades al Mediterrani, trobem que un total de 346 transaccions comercials van ser iniciades o finalitzades entre els anys 2019-2021 per 37 països que han exportat material militar a països que limiten amb la mar Mediterrània. En el següent gràfic es poden observar les principals categories d'armament exportat en l'àmbit mundial als països del Mediterrani. El SIPRI analitza un total de 10 categories, però en aquest cas destaquem les quatre que representen un volum d'exportació més important en TIV, i que són Aeronaus (47%), Vaixells (22%), Vehicles Blindats (13%) i Missils (11%).

Entre aquestes quatre categories sumen el 93% del valor total del material exportat en el període analitzat

Podem observar que les dues principals categories que tenen una relació més directa amb el control militar fronterer (aeronaus i vaixells militars) suposen dos terços del total. Gairebé la meitat del volum de transaccions correspon a la categoria d'Aeronaus, que comprèn avions, helicòpters i drons, principalment. De les 94 transaccions d'aeronaus registrades durant el període estudiat, 34 han estat d'helicòpters, 43 d'avions i 17 de drons. En total s'han demanat 1.231 unitats d'aeronaus, de les quals 761 tenen capacitat de combat. La segona categoria amb més volum d'exportació comprèn els submarins i vaixells de superfície, tant de combat, com de patrulla i vaixells logístics de tota mena. Mitjançant 23 transaccions, 9 països han comprat un total de 82 vaixells.

Gràfic 4. Exportacions mundials als països del Mediterrani per categoria (2019-2021)

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI

2. EMPRESES QUE FABRIQUEN MATERIAL QUE CONTRIBUEIX A LA MILITARITZACIÓ DE PAÏSOS I FRONTERES AL MEDITERRANI (2019-2021)

Un total de 125 empreses de tot el món són les que s'encarreguen de fabricar el material exportat en les 346 transaccions analitzades en aquest estudi referents a material militar. No obstant això, per anar acontant l'àmbit d'aquesta que figuren a la Base de Dades Internacional de la Banca Armada⁸ i les que apareixen a l'últim informe de Don't Bank on the Bomb,⁹ perquè sobretot ens interessa analitzar quin material produeixen les empreses finançades pels principals bancs de tot el món i, especialment, els espanyols. Així mateix, en aquest capítol posarem el focus, en la mesura del possible, en les empreses que s'encarreguen de la militarització de fronteres, posant especial atenció a la frontera sud d'Espanya –Ceuta i Melilla–. Aquesta informació l'hem extret de la base de dades de la Fundació porCausa.¹⁰ Analitzarem, per tant, el finançament

de 14 d'aquestes empreses, que són: Airbus, BAE Systems, Boeing, Elbit Systems, Fincantieri, General Dynamics, Honeywell, L3Harris, Leonardo, Lockheed Martin, Northrop Grumman, Raytheon Technologies, Textron i Thales Group. També hem tingut en compte les empreses subsidiàries, marques comercials i filials d'aquestes companyies, ja que considerem que existeixen vincles econòmics, molt forts en alguns casos, i que el finançament d'unes repercuteix a les altres.

Les 10 empreses relacionades econòmicament amb elles que hem considerat són: Airbus Helicopters –subsidiària d'Airbus–, Beechcraft –marca comercial de Textron–, Bell Helicopters –propietat de Textron–, Cessna –subsidiària de Textron–, General Dynamics European Land Systems –filial de General Dynamics–, Gulfstream aerospace, Insitu, Pratt & Whitney Canada –filial de Pratt & Whitney, propietat de Raytheon Technologies–, Safran electronics & defense –filial de Safran– i Sikorsky –subsidiària de Lockheed Martin–. També hem inclòs el consorci entre Airbus i Leonardo –NH Industries–, l'aliança comercial entre Airbus, BAE Systems i Leonardo –MBDA Missile Systems– i el consorci EuroTorp –Thales, Naval Group i NASS–.

També disposem d'informació sobre 4 de les empreses relacionades amb la militarització de fronteres: Accenture, ATOS, Eulen i Indra, que són afegides a

8. Base de Dades Internacional de la Banca Armada: <http://database.centredelas.org/banca-armada-es>

9. L'informe Risky Returns està disponible per a la seva consulta o descàrrega en el següent enllaç: https://www.dontbankonthebomb.com/wp-content/uploads/2022/12/DBotB_Risky-Returns_FINAL_web_spread.pdf

10. Consulta informes de porCausa aquí: <https://porcausa.org/industriacontrolmigratorio/>

aquest informe per completar l'anàlisi amb empreses de la indústria de la seguretat que guarden relació amb la indústria militar.

Si analitzem les categories de material exportat que predominen en les 24 empreses que fabriquen material militar, els míssils són el material del qual s'han fet més transaccions, amb un total aproximat de més de 18.500 unitats venudes, sempre tenint en compte que les dades relatives a míssils són de les més complexes d'analitzar a causa de l'opacitat de les xifres que donen els països, quan les donen. La segona categoria en importància són els vehicles blindats, dels quals s'han venut aproximadament 2.300 unitats. En segueix la categoria d'aeronaus, ja que entre avions i helicòpters s'han venut un total de 724 unitats; sensors (332 unitats aproximadament); motors (327 unitats); peces d'artilleria (s'estimen unes 78 unitats); 18 sistemes de defensa aèria; 8 torretes dins la categoria "altres"; i, per últim, 4 vaixells.

2.1 EMPRESES QUE FABRIQUEN ARMAMENT MILITAR EXPORTAT A PAÏSOS DEL MEDITERRANI

En aquest apartat analitzarem cadascuna de les 14 empreses esmentades relacionades amb la militarització dels exèrcits dels països del Mediterrani basant-nos en les dades disponibles del SIPRI sobre les transferències d'armament que han fet elles i també les empreses subsidiàries i consorcis dels quals formen part durant els anys 2019-2021, relacionant aquesta informació amb els usos específics que s'ha fet del material de cada empresa en els últims anys, amb dades extretes de diferents informes de porCausa.¹¹ Cal tenir en compte que aquestes transferències d'armes sumen un total de 164, xifra que suposa el 47% del total de les exportacions analitzades durant el període.

La transeuropea Airbus, especialitzada en la producció d'aeronaus i míssils, ha fabricat 2 avions de transport del model A330 que han estat venuts pel Brasil a França, per ser convertits en avions cisterna del tipus A-330 MRTT. També ha construït, en territori espanyol, 9 avions de transport del model A400M Atlas que van ser enviats a Turquia entre els anys 2014-2019. Juntament amb dues empreses més que analitzarem posteriorment, BAE Systems i Leonardo, Airbus ha fabricat míssils a través de la companyia MBDA Mis-

sile Systems, que han estat exportats a Xipre, Grècia, Egipte i Marroc. Aquests dos últims països també han rebut sistemes de defensa aèria del tipus VL-MICA. El Líban va rebre un nombre estimat de 600 míssils antitancs HOT-2, produïts en el seu moment per la francesa Euromissile, precursora de MBDA.

Airbus i Leonardo produeixen també helicòpters a través de NH Indústries, i han exportat en els últims anys 65 unitats del model NH-90 a Grècia i Espanya. Airbus també ha fabricat helicòpters a través de la seva subsidiària Airbus Helicopters que han estat venuts a Espanya. Entre el material venut es troben 24 helicòpters de combat del tipus EC-665 Tiger i 18 helicòpters lleugers del tipus H135 que està previst que siguin entregats abans de l'any 2026.

Airbus és un dels proveïdors principals d'aeronaus que serveixen per a patrullar les fronteres terrestres i marítimes d'Europa. Els seus avions i helicòpters són utilitzats en les operacions de Frontex,¹² com l'Operació Poseidó a Grècia, i també en l'Operació Sophia –EU NAVFOR MED– que és una operació militar de la Unió Europea de patrulla i control dels moviments migratoris al Mediterrani. A la pàgina web¹³ d'aquesta operació es pot trobar una descripció completa de les aeronaus i vaixells desplegats al llarg de tota la missió. Actualment, estan fent servir, entre altres, avions fabricats per Airbus a Espanya, com és el CN-235, en la seva versió de patrulla VIGMA-D4. Anteriorment, es van emprar AS-565 Panther i Alouette III SA316B, ambdós fabricats en el seu moment per Eurocopter, precedent d'Airbus Helicopters, i també vam trobar un helicòpter del model NH 90 NFH, fabricat per Airbus juntament amb Leonardo a través de NH Industries.

Airbus i les seves filials han participat en almenys 13 projectes d'investigació sobre la seguretat fronterera finançats per la mateixa UE, com el OCEAN2020. Aquest projecte, finançat pel Fons Europeu de Defensa, té com a objectiu integrar vaixells patrullers amb centres terrestres des d'on es realitzen les funcions de comandament i control a distància, tant de vaixells de combat com de plataformes navals no tripulades (drons), en missions de vigilància i intercepció marítimes.

11. https://www.elconfidencial.com/espana/2022-07-15/fronteras-industria-control-migratorio_3460287/; https://www.porcausa.org/industriacontrolmigratorio/media/porcausa_LaIndustriaDelControlMigratorio.pdf

12. Frontex és l'agència de la UE encarregada de mantenir els fluxos migratoris cap a Europa, a través del control de fronteres. Veure informe "Custodiar la Fortaleza", publicat pel Centre Delàs: https://www.centredelas.org/wp-content/uploads/2020/05/informe40_CustodiarLaFortaleza_CAT_web_DEF.pdf

13. Web Operació Sophia: https://www.operationsophia.eu/media_category/assets/

Taula 2. Transferències d'armes realitzades per Airbus, consorcis i subsidiàries (2019-2021)

CATEGORIA	AUTORITZATS	EXPORTATS	PRODUCTE	DESCRIPCIÓ PRODUCTE	ANY D'AUTORITZACIÓ	ANY D'EXPORTACIÓ	PAÍS RECEPTOR
Airbus							
Aeronaus	[2]	[2]	A330	Aviò de transport	2020	2020	França
	10	[9]	A400M Atlas	Aviò de transport	2003	2014-2019	Turquia
AIRBUS + BAE SYSTEMS + LEONARDO (a través de MBDA)							
Míssils	-	-	Mistral	Míssil portàtil superfície-aire	2019	-	Xipre
	[20]	[20]	MM-40-3 Exocet	Míssil antivaixell/ Míssil superfície-superfície	2019	2020-2021	
	[50]	[20]	MM-40-3 Exocet	Míssil antivaixell/ Míssil superfície-superfície	[2014]	2017-2021	Egipte
	[100]	[50]	MICA	Míssil aire-aire de llarg abast guiat per radar	2015	2017-2021	
	[50]	[25]	Storm Shadow/ SCALP version	Míssil aire-superfície	[2015]	2021	
	-	-	MICA	Míssil aire-aire de llarg abast guiat per radar	2020	-	
	[50]	[50]	ASTER-15 SAAM	Míssil superfície-aire	2020	2020-2021	Grècia
	[60]	[60]	MM-40-3 Exocet	Míssil antivaixell/ Míssil superfície-superfície	[2008]	2010-2020	
	-	-	Meteor	Míssil aire-aire de llarg abast guiat per radar	2021	-	
	-	-	MICA	Míssil aire-aire de llarg abast guiat per radar	2020	-	
Sistemes de defensa aèria	4	-	VL-MICA-NG	Sistema naval de míssils superfície-aire	2021	-	Egipte
	[3]	-	VL-MICA	Sistema de míssils superfície-aire	2020	-	Marroc
EUROMISSILE (ara: MBDA Missile Systems)							
Míssils	[600]	[600]	HOT-2	Míssil antitancs	2016	2017-2019	Líban
AIRBUS + LEONARDO (a través de NH INDUSTRIES)							
Aeronaus	20	[14]	NH-90 TTH	Helicòpter de transport	2003	2011-2017	Grècia
	7	-	NH-90 NFH	Helicòpter de guerra antisubmarina	[2019]	-	Espanya
	16	-	NH-90 TTH	Helicòpter de transport	2019	-	
	22	[21]	NH-90 TTH	Helicòpter de transport	2005	2014-2021	
AIRBUS HELICOPTERS (filial d'Airbus)							
Aeronaus	24	[24]	EC-665 Tiger / HAP and HAD versions	Helicòpter de combat	2003	2007-2020	Espanya

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI
 Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 3. Transferències d'armes realitzades per BAE Systems (2019-2021)

CATEGORIA	AUTORITZATS	EXPORTATS	PRODUCTE	DESCRIPCIÓ PRODUCTE	ANY D'AUTORITZACIÓ	ANY D'EXPORTACIÓ	PAÍS RECEPTOR
Vehicles Blindats	[76]	-	M-2 Bradley	Vehicle de combat d'infanteria	2021	-	Croàcia
	28	28	M-992 FAASV	Vehicle logístic blindat	2017	2019	Líban
	400	[400]	Caiman	Transport de personal blindat	2015	2016-2019	Egipte
	46	46	Caiman	Transport de personal blindat	2019	2019	
Míssils	[2000]	[1500]	WGU-59 APKWS	Míssil antitancs/ Misil aire-Superfície	2016	2019-2021	Líban
	[82]	-	WGU-59 APKWS	Míssil antitancs/ Misil aire-Superfície	[2019]	-	Tunísia

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI

Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 4. Transferències d'armes realitzades per Boeing i Insitu (2019-2021)

CATEGORIA	AUTORITZATS	EXPORTATS	PRODUCTE	DESCRIPCIÓ PRODUCTE	ANY D'AUTORITZACIÓ	ANY D'EXPORTACIÓ	PAÍS RECEPTOR
BOEING							
Míssils	[20]	[20]	Harpoon Block-2 / UGM-84L version	Míssil antivaixell/ Míssil superfície-superfície	[2016]	2017-2020	Egipte
	[50]	[50]	JDAM	Bomba guiada	[2016]	2020	Grècia
	[1588]	[1588]	JDAM	Bomba guiada	[2016]	2019	Israel
	[4100]	[3186]	GBU-39 SDB	Bomba guiada	[2017]	2018-2021	
	-	-	GBU-39 SDB	Bomba guiada	[2021]	-	
	-	-	JDAM	Bomba guiada	[2021]	-	
	[50]	[50]	JDAM	Bomba guiada	[2016]	2020-2021	Itàlia
658	[658]	JDAM	Bomba guiada	2018	2019-2021	Turquia	
Aeronaus	[43]	-	AH-64E Apache	Helicòpter de combat	2020	-	Egipte
	10	[10]	CH-47SD Chinook	Helicòpter de transport	2015	2016-2019	Grècia
	2	-	KC-46A Pegasus	Avió d'abastament/ transport	2021	-	Israel
	2	-	KC-767 GTTA	Avió d'abastament/ transport	[2021]	-	Itàlia
	24	-	AH-64E Apache	Helicòpter de combat	2020	[2024-2025]	Marroc
	17	1	CH-47F Chinook	Helicòpter de transport	2018	2021	Espanya
	4	[4]	CH-47F Chinook	Helicòpter de transport	2015	2018-2019	Turquia
INSITU (filial de Boeing)							
Aeronaus	6	6	ScanEagle	Vehicle aeri no tripulat armat	2017	2019	Líban

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI

Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

BAE Systems és una multinacional que produeix vehicles blindats, vaixells, míssils, sensors i també armes nuclears. Aproximadament 450 vehicles blindats, Caiman, de transport de personal van ser exportats pels Estats Units a Egipte, i hi ha una venda pendent d'executar de carros de combat M-2 Bradley cap a Croàcia. El 2019 van arribar al Líban 28 vehicles logístics M-992 també exportats per els Estats Units i construïts sobre el xassís de l'obús autopropulsat M-109 Howitzer. Respecte als míssils, es van vendre més de 2.000 míssils WGU-59 amb un sistema avançat de precisió APKWS al Líban, i un nombre indeterminat a Tunísia.

L'empresa subsidiària BAE Systems Surface Fleet Solutions també figura com una de les companyies el material de la qual ha estat utilitzat a l'Operació Sophia, concretament la fragata Diamond D-34. Aquest vaixell destructor amb capacitats de defensa aèria, que opera al Mediterrani des de l'any 2014, també ha estat utilitzat en exèrcits marítims de l'OTAN.

La multinacional estatunidenca Boeing és coneguda principalment per la fabricació d'aeronaus, míssils, electrònica militar i armes nuclears. Durant el període estudiat ha venut més de 30 helicòpters de transport CH-47 Chinook a Espanya, Turquia i Grècia, i més de 60 helicòpters de combat AH-64E Apache a Egipte i Marroc. També ha produït avions que poden utilitzar-se com a transport i proveïment per a Israel i Itàlia. Més de 5.000 bombes amb sistema guiat de precisió han estat entregades a Israel des de l'any 2018, i un nombre indeterminat més va ser comprat també per Israel l'any 2021, tot i que continuen pendents d'entrega. Grècia també ha comprat a Boeing bombes guiades, encara que en un nombre molt inferior (50 unitats), mentre que Egipte ha rebut un nombre aproximat de 20 míssils terra-terra UGM-84L. Finalment, l'empresa subsidiària Insitu va entregar el 2019 un total de 6 drons de reconeixement ScanEagle al Líban.

L'empresa israeliana Elbit Systems, especialitzada en la fabricació de sistemes d'electrònica militar i d'intel·ligència i diferents tipus de vehicles com submarins, aeronaus i vaixells de combat, ha fabricat per a Croàcia 8 torretes per alguns dels seus vehicles armats, que van ser entregats el 2019. Aquestes torretes po-

den servir per actualitzar les existents en els vehicles de combat o bé per convertir vehicles de transport personal en vehicles de combat.

Elbit també és coneguda per desenvolupar tecnologies que permeten convertir vehicles terrestres de patrulla en vehicles no tripulats, el que seria l'equivalent dels drons en terra. En aquest sentit, ha desenvolupat una sèrie de vehicles militars de patrulla totalment autònoms, que són utilitzats per Israel a la seva frontera amb la Franja de Gaza.¹⁴ Elbit també produeix els drons Hermes, model que Suïssa va encarregar a Israel per a la seva Guàrdia Fronterera i que va ser motiu de controvèrsia al tractar-se d'una compra d'un país que es considera neutral a un altre que està immers en un conflicte armat. Alguns d'aquests drons han estat entregats a principis de 2023. El 2018 Elbit va guanyar una licitació per a proporcionar aquest tipus de drons a la European Maritime Safety (EMSA), de manera que qualsevol estat membre i països associats de la UE poden demanar aquest recurs per a vigilar les seves fronteres.

La italiana Fincantieri, fabricant de tota mena de vaixells navals, tant de superfície com submarins, és l'única empresa que ha venut vaixells durant el període estudiat. Concretament, han estat 4 vaixells logístics de reabastiment del tipus Vulcano, que estan en fase de construcció i seran entregats a França previsiblement abans de l'any 2029.

Fincantieri també és l'única empresa italiana els vaixells de la qual han participat en l'Operació Sophia. Al llarg de la missió ha contribuït amb 8 vaixells que han prestat diferents serveis a la missió. Alguns d'aquests vaixells també han participat en exercicis conjunts de l'OTAN al Mediterrani.

L'empresa aeroespacial i de defensa estatunidenca General Dynamics, fabricant de tota mena de vehicles terrestres, aeronaus, vaixells, sistemes d'electrònica i intel·ligència militar, armes lleugeres, explosius i armes nuclears, va exportar des dels Estats Units diferents models de carros de combat al Marroc i Is-

14. Veure informe del Centre Delàs "Negocios probados en combate" https://centredelas.org/wp-content/uploads/2022/09/informe54_NegociosProbadosEnCombate_CAST.pdf

Taula 5. Transferències d'armes realitzades per Elbit Systems (2019-2021)

CATEGORIA	AUTORITZATS	EXPORTATS	PRODUCTE	DESCRIPCIÓ PRODUCTE	ANY D'AUTORITZACIÓ	ANY D'EXPORTACIÓ	PAÍS RECEPTOR
Altres	8	[8]	UT-30MK2	Torreta de vehicle de combat d'infanteria	2017	2019	Croàcia

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI
 Legenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 6. Transferències d'armes realitzades per Fincantieri (2019-2021)

CATEGORIA	AUTORITZATS	EXPORTATS	PRODUCTE	DESCRIPCIÓ PRODUCTE	ANY D'AUTORITZACIÓ	ANY D'EXPORTACIÓ	PAÍS RECEPTOR
Vaixells	4	-	Vulcano	Vaixell d'abastament	2019	[2023-2029]	França

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI
 Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 7. Transferències d'armes realitzades per General Dynamics i subsidiàries (2019-2021)

CATEGORIA	AUTORITZATS	EXPORTATS	PRODUCTE	DESCRIPCIÓ PRODUCTE	ANY D'AUTORITZACIÓ	ANY D'EXPORTACIÓ	PAÍS RECEPTOR
GENERAL DYNAMICS							
Vehicles Blindats	162	[50]	M-1A1SA Abrams	Tanc	[2018]	2021	Marroc
	[386]	[337]	Namer	Transport de personal blindat / Vehicle de combat d'infanteria	2011	2014-2021	Israel
GENERAL DYNAMICS EUROPEAN LAND SYSTEMS (filial de General Dynamics)							
Vehicles Blindats	-	-	Piranha-5	Transport de personal blindat	2020	[2022-2027]	Espanya
	-	-	Piranha-5	Vehicle de combat d'infanteria	2020	[2022-2027]	
GULFSTREAM AEROSPACE (filial de General Dynamics)							
Aeronaus	3	-	G-550 ISR	Avió d'intel·ligència, vigilància i reconeixement	2015	-	Algèria
	1	-	Gulfstream-5 / G-550 version	Avió de transport lleuger	2017		Israel

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI
 Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

rael. Al Marroc li va vendre un nombre estimat de 50 carros M-1A1SA Abrams, i per a Israel, juntament amb l'Israeliana Ordnance Corps, un cos de l'exèrcit de suport al combat, han fabricat més de 300 vehicles del tipus Namer. General Dynamics és també un dels proveïdors de material militar d'Espanya, concretament, la seva filial a Europa de sistemes terrestres, que està fabricant els carros de combat i de transport de personal Piranha-5, que es preveu que arribin abans de l'any 2027. La seva filial Gulfstream Aerospace ha rebut l'encàrrec de fabricar 3 avions de patrulla per a Algèria i un avió de transport lleuger per a Israel, tots del model G-550.

L'estatunidenca Honeywell International, empresa involucrada en la fabricació d'armes nuclears, durant el període 2019-2021 ha venut més de 230 motors a Grècia, Itàlia i Turquia. La compra de motors és clau per a mantenir actualitzats tant els vehicles terrestres com els aeris. En aquest cas, tots els motors serviran per actualitzar avions construïts per Leonardo. Grècia i Itàlia modernitzaran els avions d'entrenament i combat M-346. Per altra banda, els motors del model

T-800 venuts a Turquia, que van ser construïts juntament amb l'estatunidenca Rolls-Royce, seran utilitzats per modernitzar els helicòpters d'atac A-129 cap a la nova versió turca T-129B.

Itàlia va comprar un total de 46 sonars de guerra antisubmarina HELRAS a l'estatunidenca L3Harris, que van ser entregats entre 2011-2019. L3Harris ha firmat recentment un contracte amb Hensoldt per desenvolupar les capacitats d'intel·ligència per al programa de vigilància i control futur de l'OTAN, l'Alliance Future Surveillance and Control –AFSC–, amb l'objectiu d'incrementar l'eficàcia, l'eficiència i, en definitiva, l'impacte de les futures operacions militars de l'OTAN, a través de la recopilació i l'anàlisi de dades.

De la mateixa manera que Airbus, Leonardo (anteriorment Finmeccanica) és un proveïdor líder d'helicòpters per a la vigilància a les fronteres. La majoria d'aquests helicòpters van ser produïts per la subsidiària AgustaWestland, que en el 2016 es va fusionar amb la seva matriu Finmeccanica, canviant-se el nom a Leonardo. Durant aquest període ha venut 61 ae-

Taula 8. Transferències d'armes realitzades per Honeywell International (2019-2021)

CATEGORIA	AUTORITZATS	EXPORTATS	PRODUCTE	DESCRIPCIÓ PRODUCTE	ANY D'AUTORITZACIÓ	ANY D'EXPORTACIÓ	PAÍS RECEPTOR
Motors	[20]	-	F-124	Turbofan	2021	-	Grècia
	[52]	[44]	F-124	Turbofan	2009	2011-2021	Itàlia
	[100]	[94]	T-800 / CTS-800-4A version	Turboeix	2008	2016-2021	Turquia
	[66]	[26]	T-800 / CTS-800-4A version	Turboeix	2017	2018-2021	

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI
 Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 9. Transferències d'armes realitzades per L3Harris (2019-2021)

CATEGORIA	AUTORITZATS	EXPORTATS	PRODUCTE	DESCRIPCIÓ PRODUCTE	ANY D'AUTORITZACIÓ	ANY D'EXPORTACIÓ	PAÍS RECEPTOR
Sensors	46	[46]	HELAS	Sonar de guerra antisubmarina	2003	2011-2019	Itàlia

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI
 Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 10. Transferències d'armes realitzades per Leonardo (2019-2021)

CATEGORIA	AUTORITZATS	EXPORTATS	PRODUCTE	DESCRIPCIÓ PRODUCTE	ANY D'AUTORITZACIÓ	ANY D'EXPORTACIÓ	PAÍS RECEPTOR
Aeronaus	32	[21]	AW149 / AW189	Helicòpter	2019	2020-2021	Egipte
	10	-	M-346 Master	Avió d'entrenament/ combat	2021	-	Grècia
	12	[12]	AW119M Koala	Helicòpter lleuger	2019	2020-2021	Israel
	1	-	C-27J Spartan	Avió de transport	2021	[2023]	Eslovènia
	6	4	ATR-72-600 TMPA	Avió de guerra antisubmarina	2005	2020-2021	Turquia
Artilleria	4	2	Super Rapid 76mm	Canó naval	2014	2017-2021	Egipte
	8	7	Super Rapid 76mm	Canó naval	2006	2012-2021	França
	5	-	Super Rapid 76mm	Canó naval	[2017]	-	
	2	1	Super Rapid 76mm	Canó naval	[2008]	2020	Grècia
	4	-	Super Rapid 76mm	Canó naval	[2015]	-	Israel
	5	-	127/64LW 127mm	Canó naval	2019	-	Espanya
	2	2	Super Rapid 76mm	Canó naval	[2014]	2018-2019	Turquia
	[4]	-	Super Rapid 76mm	Canó naval	[2019]	-	

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI
 Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

ronaus a Egipte, Grècia, Israel, Eslovènia i Turquia, la major part d'elles helicòpters lleugers multipropòsits.

Leonardo és un dels principals proveïdors per a l'Operació Sophia, que té actualment els seus helicòpters P-72A i AW101 Merlin Mk2 patrullant pel Mediterrani. El sistema de consoles i sensors que aporten les capacitats de vigilància, recaptació d'informació i intel·ligència –localització, identificació i captació d'objectius– del P-72A és d'Atos, una altra empresa que analitzarem més endavant. Anteriorment, Leonardo va estar patrullant en aquesta missió els models AW159 Wildcat, EH 101 i AW Lynx MK8. Els seus helicòpters i avions també han estat utilitzats a l'operació Mare Nostrum italiana i la missió Tritón de Frontex. L'any 2018 va rebre contractes de l'Agència Europea de Seguretat Marítima (EMSA, per les seves sigles en anglès) i de Frontex per prestar serveis de vigilància de fronteres marítimes a través del seu dron Falco. El Falco té un passat controvertit, ja que ha estat venut i usat per països com Jordània, Pakistan, Aràbia Saudita i Turkmenistan, tots ells països amb grans conflictes socials i/o armats. També cal destacar que juntament amb Thales van formar l'empresa Telespazio, amb la que participen en projectes de control de fronteres a través de l'observació de satèl·lits de la Unió Europea. També participa en el desenvolupament de l'Eurosur, el sistema de vigilància i control militaritzat de les fronteres exteriors de la UE. Leonardo també lidera el consorci del projecte OCEAN2020, en el que també participen altres de les empreses que estem estudiant en aquest capítol, com són Indra, Airbus i Safran.

A part d'aeronaus, Leonardo també fabrica míssils, artilleria i electrònica militar. Un dels seus canons navals més venut és el Súper Rapid de 76 mm, que durant el període 2019-2021 ha estat venut a Egipte, França, Grècia, Israel, Espanya i Turquia.

La també estatunidenca Lockheed Martin –que és la companyia d'armes més gran del món, fabricant d'aeronaus, míssils i electrònica militar, i coneguda especialment per la seva aposta per la producció de míssils nuclears–, és una de les empreses que més ha venut, durant el període estudiat, als països del Mediterrani. Ha exportat quatre categories de material: vehicles blindats, míssils, aeronaus, i sensors. La categoria que més destaca és la d'aeronaus, ja que ha venut més de 280 unitats. Destaquen els helicòpters multipropòsit –que inclou capacitat d'atac– del model UH-60 Black Hawk fabricats per Sikorsky i comprats per Espanya, Tunísia, Albània, Croàcia i Turquia. En el cas de Turquia, aquests helicòpters s'utilitzaran com a base per a construir els T-70i, de fabricació turca. També destaquen els helicòpters de càrrega CH-53K i els de guerra antisubmarina SH-60F venuts a Israel. Respecte als avions, el que té més èxit de vendes és el

famós caça F-35 Lightning-2, dels que Itàlia ha comprat 90 unitats, i Israel 50. També destaca la venda de 24 caces F-16 Block-72 al Marroc, que han de ser entregats pròximament.

Lockheed Martin també és un dels grans fabricants de míssils. Durant el període 2019-2021 ha exportat més de 1.500 míssils antitancs del model AGM-114 Hellfire a França, Itàlia i Marroc, encara que la gran majoria, aproximadament 1.000 unitats, van ser venudes al Líban, que les va comprar el 2017, tot i la controvèrsia d'aquesta compra per la situació de conflicte armat que va viure el país fins a l'agost d'aquell mateix any. El Líban també li va comprar a Lockheed Martin dos vehicles blindats M-88A2 Hércules, que van ser entregats dos anys després.

Finalment, dins de la categoria de sensors s'han venut 62 sistemes electro-òptics per avions a Egipte, 20 radars per avions de combat a Grècia i 5 radars Spy-7 per a la defensa aèria que seran instal·lats a les 5 fragates F-110 que Navantia està construint per a Espanya.

Lockheed Martin és també una de les proveïdores principals d'avions per a l'Operació Sophia de vigilància marítima de la UE. Actualment, no disposa d'helicòpters en servei actiu, però anteriorment va aportar els models P-3 Orion i SH-60B LAMPS III (Sikorsky) a través d'Espanya i els models P-3C Cup+ i P-3C Orion Cup+ a través de Portugal.

El conglomerat d'empreses aeroespacials estatunidenca Northrop Grumman és conegut per construir aeronaus, vehicles blindats, vaixells, satèl·lits i electrònica militar. A més, actualment està dissenyant i construint armes nuclears d'última generació per a l'exèrcit dels Estats Units. Durant els anys 2019-2021 ha venut 84 radars APG-83 a Grècia, per a la modernització dels seus avions de combat F-16 de Lockheed Martin, i 12 radars APG-78 Longbow al Marroc, per a l'actualització dels helicòpters de combat AH-64E de Boeing.

La multinacional estatunidenca Raytheon Technologies, juntament amb les seves divisions Raytheon Missiles and Defense i Raytheon Intelligence and Space, produeix una gran diversitat de material militar: míssils, peces d'artilleria, sistemes de defensa aèria i electrònica militar. Només durant el període de tres anys estudiat, podem comptabilitzar almenys 7.000 míssils venuts. Entre els tipus de míssils, hi ha des de míssils antitancs fins a míssils de llarg abast –més enllà de l'abast visual–, passant per míssils superfície-aire, míssils antiradiació, míssils de guerra antisubmarina i, per descomptat, les conegudes bombes guiades Paveway. Tots aquests míssils han estat envi-

Taula 11. Transferències d'armes realitzades per Lockheed Martin i Sikorsky (2019-2021)

CATEGORIA	AUTORITZATS	EXPORTATS	PRODUCTE	DESCRIPCIÓ PRODUCTE	ANY D'AUTORITZACIÓ	ANY D'EXPORTACIÓ	PAÍS RECEPTOR
LOCKHEED MARTIN							
Vehicles Blindats	2	2	M-88A2 HERCULES	Vehicle de recuperació blindat	2017	2019	Líban
Míssils	-	-	AGM-114K HELLFIRE	Míssil antitancs	[2019]	-	França
	[50]	[50]	AGM-114L HELLFIRE	Míssil antitancs	[2016]	2020-2021	Itàlia
	[1000]	[1000]	AGM-114K HELLFIRE	Míssil antitancs	[2017]	2019-2021	Líban
	[441]	-	AGM-114L HELLFIRE	Míssil antitancs	2020	-	Marroc
Aeronaus	4	-	C-130J-30 Hercules / LM-100J version	Avió de transport	2018	[2022]	Algèria
	2	2	KC-130J Hercules	Avió d'abastament/ Avió de transport	2016	2019-2020	França
	19	19	F-35A Lightning-2 / F-35I version	Avió de combat/Atac a terra	2010	2016-2019	Israel
	14	[14]	F-35A Lightning-2 / F-35I version	Avió de combat/Atac a terra	2015	2019-2021	
	17	-	F-35A Lightning-2 / F-35I version	Avió de combat/Atac a terra	2017	[2024]	Itàlia
	[60]	[15]	F-35A Lightning-2	Avió de combat/Atac a terra	[2006]	2015-2021	
	[30]	4	F-35A Lightning-2	Avió de combat/Atac a terra	[2006]	2018-2021	
	[24]	-	F-16V Viper / F-16 Block-72 version	Avió de combat/Atac a terra	2020	-	Marroc
Sensors	62	[62]	AAQ-14 LANTIRN	Sistema electro-òptic per a avió	2016	2018-2019	Egipte
	20	[20]	AAQ-13 LANTIRN	Ràdar d'avió de combat	2016	2019	Grècia
	5	-	AN/SPY-7	Radar de vigilància aèrea	2019	-	Espanya
SIKORSKY (filial de Lockheed Martin)							
Aeronaus	2	-	S-70/UH-60L	Helicòpter	2017	-	Espanya
	[2]	-	S-70/UH-60L	Helicòpter	[2018]	[2022]	
	2	-	S-70/UH-60L	Helicòpter	[2019]	[2022-2023]	
	4	[4]	S-70/UH-60L	Helicòpter	2016	2019-2020	Tunísia
	3	-	S-70/UH-60L	Helicòpter	2019	[2023]	Albània
	2	-	S-70/UH-60L	Helicòpter	2018	[2022]	Croàcia
	2	-	UH-60M	Helicòpter	[2021]	[2022]	
	4	-	MH-60R Seahawk	Helicòpter de guerra antisubmarina	2020	[2025]	Grècia
	8	-	SH-60F Seahawk	Helicòpter de guerra antisubmarina	[2017]	[2022]	Israel
	12	-	CH-53K King Stallion	Helicòpter de transport	2021	-	Turquia
	69	-	S-70/UH-60L / T-70i version	Helicòpter	2014	-	

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI

Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 12. Transferències d'armes realitzades per Northrop Grumman (2019-2021)

CATEGORIA	AUTORITZATS	EXPORTATS	PRODUCTE	DESCRIPCIÓ PRODUCTE	ANY D'AUTORITZACIÓ	ANY D'EXPORTACIÓ	PAÍS RECEPTOR
Aeronaus	3	-	E-2D Hawkeye	Sistema d'alerta primerenca i control aerotransportat	2020	[2028-2030]	França
Sensors	[84]	[3]	APG-83 SABR	Ràdar d'avió de combat	2018	2021	Grècia
	[12]	-	APG-78 Longbow	Ràdar d'helicòpter de combat	2020	-	Marroc

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI
 Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

ats a nou països, entre els quals es troben alguns que fan que la venda sigui controvertida, com és el cas del Líban –qui li va encarregar aproximadament 1.500 míssils antitancs l'any 2017– i Israel –a qui va lliurar aproximadament 700 bombes guiades entre 2018-2019.

Per altra banda, Raytheon també ha exportat a Turquia sistemes de defensa aèria com el MK-41 VLS i canons navals MK-15 Phalanx. A Egipte li ha venut 8 radars de vigilància aèria MPQ-64 Sentinel i té pendent entregar a Israel 25 radars APG-82 per a la modernització dels seus avions de combat F-15I.

A través de Pratt & Whitney Canada, filial de Pratt & Whitney, que és de la seva propietat, exporta també motors, principalment del tipus PT6, per a modernitzar la flota d'aeronaus de Pilatus Aircraft de diversos països. Per exemple, Espanya li ha comprat 24 per als seus avions d'entrenament PC-21; uns altres 8 motors serviran per a modernitzar 8 avions T-6C de Beechcraft –una adaptació alhora d'avions PC-9 de Pilatus Aircraft–, que ha venut de segona mà els Estats Units a Tunísia; i França li ha comprat 26 per a modernitzar els seus PC-21. Per altra banda, també han venut motors a Turquia, 16 per a la modernització dels seus avions de transport ATR-72, produïts per ATR –empresa conjunta d'Airbus i Finmeccanica–, i 16 per a actualitzar els seus Hurkus-B, avions d'entrenament fabricats per l'empresa turca Turkish Aerospace Industries (TAI).

La subsidiària de Safran és fabricant dels míssils llançats des de l'aire Hammer, concretament va vendre'n una quantitat estimada de 500 a Egipte entre 2016 i 2019. Safran és coneguda per fabricar, a part de míssils, armes nuclears i sistemes d'electrònica militar. Safran és una altra de les empreses que participa en el consorci del projecte de la UE OCEAN2020.

Safran Electronics & Defense, coneguda anteriorment com a Sagem Défense Sécurité, va guanyar un contracte marc juntament amb Accenture, de la qual parlarem més endavant, i l'empresa Bull, per a desenvolupar el Sistema de Coincidència Biomètrica (BMS).

La francesa Thales Group, especialitzada en el desenvolupament d'electrònica militar, míssils, peces d'artilleria i drons, i participant en projectes de construcció de diferents tipus d'aeronaus, vehicles, vaixells i inclús d'armes nuclears, ha venut principalment radars durant aquest període, concretament de tres tipus: de control de tir, de vigilància aèria i de guerra antisubmarina. També ha venut aproximadament 14 morters 2R1M a Itàlia i, a través del consorci EuroTorp, ha exportat 50 torpedes de guerra antisubmarina a Egipte, del tipus MU90 Impact.

Els sistemes de radars i sensors de Thales són utilitzats en molts vehicles que s'ocupen de la vigilància a les fronteres, per exemple, en el cas de les operacions de Frontex. També ha participat en el desenvolupament de la infraestructura tecnològica per a Eurosur, intel·ligència dirigida al rastreig i el control previ a l'arribada a la frontera de les persones migrants que busquen refugi, fent servir aplicacions per a telèfons mòbils intel·ligents i pseudo-satèl·lits de gran altitud –HAPS– per a la seguretat fronterera.

Thales proporciona els sistemes de seguretat per al port altament militaritzat de Calais –França– i ha participat en nombrosos projectes d'investigació de la UE sobre seguretat de fronteres.

L'empresa matriu Textron, gran conglomerat estatunidenc vinculat amb la fabricació d'armes nuclears i altres tipus d'armament militar, ha establert relació comercial amb Grècia per a la venda de 1.200 vehicles de transport blindats de segona mà. La resta de transaccions realitzades han estat aeronaus, construïdes a través d'empreses subsidiàries. Els helicòpters Bell han estat exportats a Bòsnia-Hercegovina, el Líban, Grècia i Montenegro. Destaquem l'exportació de Grècia perquè es tracta de 60 helicòpters de combat, alguns dels quals es van comprar per utilitzar-los per a l'entrenament. Els avions de transport King Air de Beechcraft han estat exportats a França i Marroc, aquests últims amb capacitats afegides de vigilància per a ser usats com a patrullers. Finalment, hi ha una

Taula 13. Transferències d'armes realitzades per Raytheon Technologies i subsidiàries (2019-2021)

CATEGORIA	AUTORITZATS	EXPORTATS	PRODUCTE	DESCRIPCIÓ PRODUCTE	ANY D'AUTORITZACIÓ	ANY D'EXPORTACIÓ	PAÍS RECEPTOR
RAYTHEON TECHNOLOGIES							
Míssils	[1703]	-	TOW-2A-RF / TOW-2B-RF / TOW-BB-RF	Míssil antitancs	[2021]	-	Croàcia
	[330]	[330]	AIM-9L/1 Sidewinder	Míssil aire-aire de curt abast	[2017]	2018-2020	Egipte
	[168]	-	RIM-116C RAM	Míssil superfície-aire	2021	-	Grècia
	[70]	[35]	RIM-116A RAM	Míssil superfície-aire	[2008]	2020	
	-	-	RIM-162 ESSM Block-2	Míssil superfície-aire	[2018]	-	Israel
	[28]	[28]	AIM-9X Sidewinder / Block-2 and Block-3 versions	Míssil aire-aire de llarg abast guiat per radar	2014	2016-2020	
	[700]	[700]	Paveway	Bomba guiada	2015	2018-2019	
	[160]	[134]	AGM-88E AARGM	Míssil antiradiació	2009	2017-2021	
	[50]	[50]	Paveway	Bomba guiada	[2016]	2020-2021	Itàlia
	-	-	AIM-9X Sidewinder / Block-2 version	Míssil aire-aire de llarg abast guiat per radar	2021	-	
	23	-	AIM-9X Sidewinder / Block-2 version	Míssil aire-aire de llarg abast guiat per radar	[2021]	-	
	[1500]	[1500]	BGM-71E / BGM-71H / TOW-2B	Míssil antitancs	2017	2018-2020	Líban
	[1200]	[1200]	BGM-71 / TOW-2A-RF	Míssil antitancs	2017	2018-2020	Marroc
	36	[36]	AIM-9X Sidewinder	Míssil aire-aire de llarg abast guiat per radar	2018	2020-2021	
	[325]	[325]	RIM-162 ESSM	Míssil superfície-aire	[2008]	2009-2019	Espanya
	[4]	[4]	AIM-120C AMRAAM	Míssil aire-aire de llarg abast guiat per radar	2017	2019	
	-	-	RIM-162 ESSM Block-2	Míssil superfície-aire	[2018]	-	
	-	-	Mk-54 MAKO 324mm	Torpede de guerra antisubmarina	[2020]	-	Turquia
	[100]	-	M-982 Excalibur	Projectil dirigit	2021	[2023]	
	[125]	[125]	RIM-116A RAM	Míssil superfície-aire	[2007]	2011-2019	Turquia
[145]	[145]	AIM-120C-7 AMRAAM	Míssil aire-aire de llarg abast guiat per radar	[2014]	2016-2019		
[150]	-	RIM-116A RAM	Míssil superfície-aire	[2016]	-		
-	-	RIM-162 ESSM Block-2	Míssil superfície-aire	[2020]	-		
Artilleria	2	-	Mk-15 Phalanx	Canó naval	[2015]	-	Turquia
	4	-	Mk-15 Phalanx	Canó naval	[2016]	-	
Sistemes de defensa aèria	4	-	Mk-41 VLS	Sistema naval de míssils superfície-aire	[2016]	-	Turquia
Sensors	[25]	-	APG-82	Ràdar d'avió de combat	[2016]	-	Israel
	8	[8]	MPQ-64 Sentinel	Radar de vigilància aèria	2017	2019-2021	Egipte
PRATT & WHITNEY CANADA (filial de Pratt & Whitney, propietat de Raytheon Technologies)							
Motors	[9]	-	PT6	Turbopropulsor/ Turboeix	2021	-	França
	[17]	[17]	PT6	Turbopropulsor/ Turboeix	2016	2018-2019	
	[24]	[10]	PT6	Turbopropulsor/ Turboeix	2020	2021	Espanya
	[8]	-	PT6	Turbopropulsor/ Turboeix	2021	-	Tunísia
	[16]	[12]	PW127M	Turbopropulsor/ Turboeix	2005	2013-2021	Turquia

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI

Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 14. Transferències d'armes realitzades per Safran Electronics & Defense (2019-2021)

CATEGORIA	AUTORITZATS	EXPORTATS	PRODUCTE	DESCRIPCIÓ PRODUCTE	ANY D'AUTORITZACIÓ	ANY D'EXPORTACIÓ	PAÍS RECEPTOR
Míssils	[500]	[500]	AASM Hammer	Míssil aire-superfície	2015	2016-2019	Egipte

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI
 Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 15. Transferències d'armes realitzades per Thales i EuroTorp (2019-2021)

CATEGORIA	AUTORITZATS	EXPORTATS	PRODUCTE	DESCRIPCIÓ PRODUCTE	ANY D'AUTORITZACIÓ	ANY D'EXPORTACIÓ	PAÍS RECEPTOR
THALES GROUP							
Artilleria	[38]	[14]	2R2M 120mm	Morter	[2018]	2019-2021	Itàlia
Sensors	2	2	UMS-4110 BlueMaster	Sonar de guerra antisubmarina	2020	2020-2021	Egipte
	4	[2]	SMART	Radar de vigilància aèria	[2014]	2017-2021	
	[4]	-	NS-100	Radar de vigilància aèria/marítima	2019	-	
	4	[2]	STING	Radar de control de tir	[2014]	2017-2021	
	5	-	STIR / STIR-1.2 EO Mk-2	Radar de control de tir	[2017]	-	França
	2	1	STIR / STIR-EO Mk-2 version	Radar de control de tiro	[2018]	2021	
	[4]	-	FLASH / ASQ-22 ALFS version	Sonar de guerra antisubmarina	2021	-	Grècia
	2	1	MIRADOR	Sistema electro-òptic de vigilància i control de tir	[2008]	2020	
	2	1	MW-08	Radar de vigilància aèria	[2008]	2020	
	2	1	STING	Radar de control de tir	[2008]	2020	
	[10]	10	UMS-4110CL BlueMaster	Sonar de guerra antisubmarina	[2000]	2007-2019	Itàlia
	[2]	1	Ground Master-400	Radar de vigilància aèria	2019	2021	Marroc
	5	-	CAPTAS	Sonar de guerra antisubmarina	[2019]	-	Espanya
	5	-	UMS-4110 BlueMaster	Sonar de guerra antisubmarina	2019	-	
	2	2	SMART-S Mk-2	Radar de vigilància aèria	[2014]	2018-2019	Turquia
	1	-	SMART-S Mk-2	Radar de vigilància aèria	[2015]	-	
4	-	SMART-S Mk-2	Radar de vigilància aèria	[2016]	-		
2	2	Sting-EO Mk-2	Radar de control de tir	[2014]	2018-2019		
8	-	Sting-EO Mk-2	Radar de control de tir	[2016]	-		
EUROTORP (consorci de Thales, Naval Group i WASS)							
Míssils	[50]	[50]	MU90 IMPACT	Torpede de guerra antisubmarina	2020	2021	Egipte

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI
 Llegenda: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

Taula 16. Transferències d'armes realitzades per Textron i subsidiàries (2019-2021)

CATEGORÍA	AUTORIZADOS	EXPORTADOS	PRODUCTO	DESCRIPCIÓN PRODUCTO	AÑO DE AUTORIZACIÓN	AÑO DE EXPORTACIÓN	PAÍS RECEPTOR
TEXTRON							
Vehícles Blindats	1.200	[44]	ASV-150/M-1117	Transporte de personal blindado	2021	2021	Grècia
BELL HELICOPTER (propietat de Textron)							
Aeronaus	4	4	UH-1H Huey-2	Helicóptero	2019	2021	Bosnia-Herzegovina
	60	60	Bell-206 / OH-58D version	Helicóptero de combate	2017	2019	Grècia
	3	3	UH-1H Huey-2	Helicóptero	[2020]	2021	Líban
	2	2	Bell-505 Jet Ranger X	Helicóptero Ligero	2020	2020-2021	Montenegro
BEECHCRAFT (marca comercial de Textron)							
Aeronaus	[8]	2	King Air	Avión de transporte ligero	2016	2020	França
	2	[2]	King Air-350 ISR	Aeronave de vigilancia terrestre	[2018]	2019	Marroc
CESSNA (subsidiària de Textron)							
Aeronaus	5	-	Cessna-208 Grand Caravan-EX	Avión de transporte ligero	2021	[2022]	Tunísia

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de transferències internacionals del SIPRI
 Llegendra: - dades no disponibles / [] dades no confirmades o estimacions del SIPRI

venda pendent d'entregar a Tunísia de 5 avions lleugers Cessna-208.

A l'Operació Sophia, Textron va tenir desplegats dos helicòpters Agusta-Bell 212, fabricats per Bell Helicopters. També ha tingut aeronaus desplegadas a l'Operació Mare Nostrum.

2.2 EMPRESES QUE MILITARITZEN LA FRONTERA SUD D'ESPANYA

En la base de dades de porCausa, Indústria del Control Migratori 2022,¹⁵ es pot trobar tots els contractes oficials del període 2014-2022 que ha fet el govern de l'Estat espanyol amb diferents entitats i empreses relacionades amb el manteniment i la militarització dels llocs fronterers a Ceuta i Melilla i de les institucions encarregades del control migratori a Espanya. Aquí ens centrarem en les empreses de les quals tenim dades sobre el seu finançament, que són: ATOS, EULEN, Indra i Thales.

També hem tingut en compte Accenture, que si bé no té contractes en la Frontera Sud d'Espanya, apareix en l'informe "The business of building walls" del Trans-

national Institute.¹⁶ Per la seva importància i implicació en la militarització de fronteres a Europa i els Estats Units, s'ha decidit incloure aquesta empresa en el present estudi i buscar les dades sobre el seu finançament.

La multinacional britànica Accenture, empresa dedicada a la consultoria, sistemes informàtics i tecnològics –intelligència artificial, metavers– és també un soci estratègic del sector de la seguretat i la defensa. En 2006 Accenture va guanyar un contracte de 157 milions d'euros per al desenvolupament del Sistema de Coincidència Biomètrica (BMS), juntament amb Sagem Défense Sécurité, l'actual Safran. El BMS és un component bàsic del sistema VIS (Visa Information System), que és el sistema d'identitat que utilitza la UE per a controlar les seves fronteres, i que permet als estats Schengen i a tots els seus passos fronterers intercanviar informació relativa a visats. Aquestes dades també poden ser compartits amb països no pertanyents a la UE.

Accenture va aprofitar la crisi de refugiats a Europa de 2015 per a implantar el seu sistema biomètric per a identificar a les persones que fugien dels conflictes socials i armats d'Àfrica i el Mitjà Orient, fomentant

15. Consulta la base de dades de porCausa aquí: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1jgVm3pLYlt80m43EDmHuBil75j9CmZkzULAtjGWC8Y/edit#gid=1064477319>

16. Consulta l'informe complet aquí: https://www.tni.org/files/publication-downloads/business_of_building_walls_-_full_report.pdf

Taula 17. Contractes d'Atos a la frontera sud d'Espanya (2019-2022)

NOM EMPRESA	ANY	DEFINICIÓ DEL SERVEI CONTRACTAT	IMPORT	ENTITAT ADJUDICADORA
CATEGORIA: PERÍMETRES FRONTERERS				
SUBCATEGORIA: SISTEMA INTEGRAT DE VIGILÀNCIA EXTERIOR -SIVE-				
ATOS IT SOLUTIONS AND SERVICES IBERIA, S.L.	2020	Servei de manteniment del desplegament fix del Sistema Integrat de Vigilància Exterior (SIVE) d'Almeria	699.622,00 €	Direcció General de la Guàrdia Civil

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de porCausa
Llegenda: - dades no disponibles / L'any correspon a l'any d'adjudicació del contracte.

així la idea que les persones refugiades poden suposar una amenaça a la seguretat d'Europa. Una altra crisi de refugiats de la qual es va beneficiar Accenture va ser la dels emigrants llatinoamericans que intentaven travessar la frontera de Mèxic amb els Estats Units en 2017. Va obtenir un contracte de l'Oficina de Duanes i Protecció Fronterera per a ajudar a contractar milers de nous agents de seguretat fronterera, responsables de posar en reixes a les persones que aconseguen travessar la frontera.

EU-LISA, l'agència de la UE encarregada de la gestió operativa de sistemes tecnològics de gran escala per al manteniment de l'Europa Fortalesa, ha concedit diversos contractes a consorcis d'empreses especialitzades en informàtica i tecnologia, on es troba Accenture, per al manteniment i la millora dels sistemes VIS i BMS. Altres empreses que també han participat en aquestes contractacions són ATOS i Leonardo.

ATOS

La francesa ATOS, especialitzada en sistemes digitals de control, seguretat, ciberseguretat i supercomputació, va rebre un contracte en 2020 per al servei de manteniment del Sistema Integrat de Vigilància Exterior -SIVE- d'Almeria, per gairebé 700.000 €.

Des de 2014, ATOS i les seves subsidiàries han rebut 35 contractes relacionats amb la gestió dels sistemes de vigilància i control de la Frontera sud. 26 d'aquests contractes han estat per a la instal·lació i el manteniment del SIVE de la Guàrdia Civil. El SIVE està integrat per diferents estacions de recollida d'informació. La majoria d'aquestes estacions són fixes i es troben en la costa mediterrània d'Espanya, així com a les Illes Canàries, encara que també poden ser mòbils tant en terra com en vaixells patrullers. Actualment existeixen 17 llocs fixos i dos mòbils.

Les estacions del SIVE consten de radars, sensors, càmeres diürnes, càmeres d'infrarojos i antenes de comunicacions que permeten comunicació en temps real, i la seva missió és detectar i identificar embarcacions que s'aproximin a la costa, coordinar el seu seguiment per medis terrestres, marítims i aeris -si és necessari- i, finalment, interceptar les embarcaci-

ons. El SIVE també compta amb diverses instal·lacions de comandament i control en dependències de la comandància de la Guàrdia Civil, des d'on se centralitza tota la informació que es recull a través de les estacions. Per al manteniment de tot aquest sistema de control fronterer, ATOS ha rebut des de 2014 més de 14 milions d'euros.

ATOS és també un dels proveïdors més importants de sistemes informàtics de reconeixement, control i vigilància, però també de capacitats per al combat, instal·lats en aeronaus, vaixells i vehicles blindats. En 2019 ATOS va guanyar un contracte de 8,5 milions d'euros per al desenvolupament i manteniment dels sistemes informàtics del Ministeri de Defensa.

EULEN

El Grup Eulen ha rebut des de 2019 un total de 26 contractes per al manteniment de l'entramat de control fronterer d'Espanya. La majoria d'aquests contractes són per a la gestió dels Centres d'Estada Temporal d'Immigrants -CETI- de Ceuta i Melilla, que són els dos centres de caràcter assistencial on viuen les persones migrants que aconseguen entrar a territori espanyol abans que es decideixi si seran traslladades a la península o retornats al seu país d'origen. Eulen ha obtingut contractes de serveis de seguretat i vigilància, atenció mèdica, neteja i jardineria, manteniment tècnic-legal, manteniment preventiu i reparador i gestió de magatzems, per un valor de més de 7 milions d'euros. En els CETI es viu en una sobreocupació "sistemàtica", especialment en el de Melilla, i es cometen flagrants violacions dels drets humans cap a persones que ja han estat víctimitzades als seus països d'origen i en el trànsit fins a arribar a les fronteres d'Espanya.¹⁷

Eulen també participa en el manteniment de les instal·lacions dels perímetres fronterers d'Espanya amb el Marroc a Ceuta i Melilla, així com el manteniment integral del recinte duaner de Beni-Enzar a Melilla.

17. Per a més informació, consultar informe publicat pel Centre Delàs "Mundo amurallado: hacia el Apartheid global": https://centredelas.org/wpcontent/uploads/2020/11/informe46_MundoAmurallado_CentreDelas_TNI_StopWapenhandel_StopTheWall_CAST_DEF.pdf

Taula 18. Contractes d'Eulen a la frontera sud d'Espanya (2019-2022)

NOM EMPRESA	ANY	DEFINICIÓ DEL SERVEI CONTRACTAT	IMPORT	ENTITAT ADJUDICADORA
CATEGORIA: RETENCIÓ/DETENCIÓ/EXPULSIÓ				
SUBCATEGORIA: CENTRES D'ESTADA TEMPORAL D'IMMIGRANTS				
EULEN SEGURIDAD, S.A.	2019	Servei de seguretat i vigilància amb destinació al Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Ceuta.	3.383.357,13 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social
EULEN SERVICIOS SOCIO-SANITARIOS, S.A.	2020	Servei d'atenció mèdica als residents del Centre d'Estada Temporal d'Immigrants de Ceuta	444.662,00 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball i Economia Social
		Servei d'integració, atenció i mediació social als residents del Centre d'Estada Temporal d'Immigrants de Ceuta	270.660,00 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball i Economia Social
		Servei d'atenció mèdica per al Centre d'Estada Temporal d'Immigrants de Melilla.	168.401,63 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball i Economia Social
		Servei d'atenció mèdica als residents del Centre d'Estada Temporal d'Immigrants de Ceuta.	92.700,00 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball i Economia Social
		Servei d'integració, atenció i mediació social per als residents del Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Ceuta	69.757,00 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball i Economia Social
EULEN, S.A.	2019	Servei de neteja al Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Melilla.	1.724.073,69 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social
		Servei de gestió de magatzem per al Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Melilla	287.784,38 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social
		Servei de manteniment preventiu i reparador per al Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Melilla	194.559,60 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social
		Servei de manteniment preventiu i reparador per al Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Melilla	187.076,54 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social
		Servei de gestió de magatzem per al Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Melilla.	29.397,10 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social
		Servei de jardineria a les dependències del Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Melilla.	29.248,21 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social
		Servei de manteniment preventiu i reparador a les dependències del Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Melilla.	29.021,98 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social

NOM EMPRESA	ANY	DEFINICIÓ DEL SERVEI CONTRACTAT	IMPORT	ENTITAT ADJUDICADORA
CATEGORIA: RETENCIÓ/DETENCIÓ/EXPULSIÓ [cont.]				
SUBCATEGORIA: CENTRES D'ESTADA TEMPORAL D'IMMIGRANTS [cont.]				
EULEN, S.A. [cont.]	2019 [cont.]	Servei de manteniment tècnic-legal a les dependències del Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Melilla.	28.329,73 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social
		Servei de manteniment preventiu i reparador a les dependències del Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Melilla.	27.456,00 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social
		Servei de manteniment tècnic-legal a les dependències del Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Melilla.	27.040,00 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social
		Servei de gestió de magatzem per al Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Melilla.	25.064,00 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social
		Servei de jardineria a les dependències del Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Melilla.	22.880,00 €	Junta de Contractació del Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social
CATEGORIA: PERÍMETRES FRONTERERS				
SUBCATEGORIA: FRONTERA				
EULEN SEGURIDAD, S.A.	2022	Contractació de serveis de manteniment integral de les instal·lacions dels perímetres fronterers d'Espanya amb el Marroc a les Ciutats Autònomes de Melilla i Ceuta, enunciat i descrit als Annexos 1 i 2, del Plec de Prescripcions Tècniques. (LOT 1: Manteniment integral de les instal·lacions del perímetre fronterer d'Espanya amb Marroc a la Ciutat Autònoma de Melilla)	717.984,84 €	Subsecretaria de l'interior
		Contractació de serveis de manteniment integral de les instal·lacions dels perímetres fronterers d'Espanya amb el Marroc a les Ciutats Autònomes de Melilla i Ceuta, enunciat i descrit als Annexos 1 i 2, del Plec de Prescripcions Tècniques. (LOT 2: Manteniment integral de les instal·lacions del perímetre fronterer d'Espanya amb Marroc a la Ciutat Autònoma de Ceuta)	438.633,97 €	Subsecretaria de l'interior
EULEN, S.A.	2019	"Servei de Conservació, conducció i manteniment integral de les dependències i instal·lacions del recinte duaner de Beni-Enzar (Melilla)"	87.360,00 €	Delegació Especial de l'Agència Tributària a Andalusia, Ceuta i Melilla
SUBCATEGORIA: VIGILÀNCIA				
EULEN, S.A.	2019	D.G. Melilla. Servei de vigilància i seguretat a l'oficina d'estrangeria, l'oficina de registre i informació i àrees funcionals de la delegació del govern.	42.182,40 €	Delegació del Govern a Melilla
SUBCATEGORIA: VIGILÀNCIA MARÍTIMA				
EULEN SEGURIDAD, S.A.	2020	2018AR008S - Sostieniment vaixells BAM AR.SPO3/SOMA/C11 Vaixells Acció Marítima.- Manteniment correctiu del CCTV incloent doms exteriors, sistemes d'entreteniment i perifèrics.05	14.950,00 €	Intendent de Las Palmas

NOM EMPRESA	ANY	DEFINICIÓ DEL SERVEI CONTRACTAT	IMPORT	ENTITAT ADJUDICADORA
SUBCATEGORIA: CONTROL				
EULEN SEGURIDAD, S.A.	2021	Servei de vigilància i seguretat a la seu de l'àrea funcional de treball i immigració i oficina d'estrangeria de la delegació del govern	44.472,00 €	Delegació del Govern a la Ciutat de Ceuta
CATEGORIA: ACOLLIDA I INTEGRACIÓ				
SUBCATEGORIA: INTEGRACIÓ				
EULEN SERVICIOS SOCIO-SANITARIOS, S.A.	2019	Servei d'atenció socio-sanitari al Centre d'Estada Temporal d'Immigrants de Ceuta. Període de 12 mesos. Cofinançat amb Fons de la Unió Europea	590.350,00 €	Junta de Contractació del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social
	2020	Servei de traducció, interpretació i interpretació d'acompanyament per als beneficiaris del CETI de Ceuta.	14.757,60 €	Subdirecció General d'Administració Financera

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de porCausa

Llegenda: - dades no disponibles / L'any correspon a l'any d'adjudicació del contracte.

INDRA

La multinacional espanyola Indra,¹⁸ empresa pionera en el sector de les tecnologies de la informació i la comunicació, és una de les principals contractistes per a la instal·lació dels perímetres fronterers en la Frontera sud d'Espanya: des de l'any 2014, ha aconseguit un total de 75 contractes per valor de més de 43 milions d'euros per a l'enfortiment de la Frontera sud d'Europa

Només en 2022, l'Estat espanyol va adjudicar 9 contractes d'emergència a Indra, valorats en més d'1 milió d'euros, per a reforçar les estacions del SIVE amb nous radars, justificant aquesta injecció de diners a conseqüència de l'increment de persones migrants que van arribar a terra durant el primer trimestre de l'any.

18. Per a saber més d'Indra, consulta la fitxa d'Indra publicada pel Centre Delàs: https://centredelas.org/wp-content/uploads/2018/07/FichaIndra_CAST_DEF.pdf

Indra també va rebre un contracte d'11 milions d'euros en 2006 per a reforçar les tanques de Melilla i construir una tercera tanca. Indra també té una gran influència a Europa, on és una de les empreses amb més projectes d'I+i adjudicats relacionats amb la seguretat de fronteres. Per exemple, és l'entitat coordinadora del projecte Perseus, on també participen Airbus i Boeing, finançat amb 47 milions d'euros, que busca l'enfortiment del sistema de vigilància Eurosur, i també va desenvolupar el programa Sigui Horse Network, una xarxa de la UE de vigilància de persones a Mauritània, el Marroc, Cap Verd i el Senegal, per a la recollecció i l'intercanvi d'informació amb l'objectiu de controlar i detenir la migració. Indra també forma part del consorci per al projecte de vigilància marítima de la UE Ocean2020.

Taula 19. Contractes d'Indra a la frontera sud d'Espanya (2019-2022)

NOM EMPRESA	ANY	DEFINICIÓ DEL SERVEI CONTRACTAT	IMPORT	ENTITAT ADJUDICADORA
CATEGORIA: PERÍMETRES FRONTERERS				
SUBCATEGORIA: SISTEMA INTEGRAT DE VIGILÀNCIA EXTERIOR -SIVE-				
INDRA SISTEMAS, S.A.	2021	Servei de manteniment per al desplegament fix del Sistema Integrat de Vigilància Exterior (SIVE) de Huelva	586.608,00 €	Direcció General de la Guàrdia Civil
	2022	Emergència per a finançar la prestació del servei de manteniment dels desplegaments fixos i unitats mòbils del Sistema Integrat de Vigilància Exterior de Guàrdia Civil (SIVE). (Lot 13)	263.017,09 €	Direcció General de la Guàrdia Civil
		Emergència per a finançar la prestació del servei de manteniment dels desplegaments fixos i unitats mòbils del Sistema Integrat de Vigilància Exterior de Guàrdia Civil (SIVE). (Lot 11)	213.609,02 €	Direcció General de la Guàrdia Civil
		Emergència per a finançar la prestació del servei de manteniment dels desplegaments fixos i unitats mòbils del Sistema Integrat de Vigilància Exterior de Guàrdia Civil (SIVE). (Lot 12)	141.518,70 €	Direcció General de la Guàrdia Civil
		Emergència per a finançar la prestació del servei de manteniment dels desplegaments fixos i unitats mòbils del Sistema Integrat de Vigilància Exterior de Guàrdia Civil (SIVE). (Lot 2)	128.416,13 €	Direcció General de la Guàrdia Civil
		Emergència per a finançar la prestació del servei de manteniment dels desplegaments fixos i unitats mòbils del Sistema Integrat de Vigilància Exterior de Guàrdia Civil (SIVE). (Lot 1)	84.559,24 €	Direcció General de la Guàrdia Civil
		Emergència per a finançar la prestació del servei de manteniment dels desplegaments fixos i unitats mòbils del Sistema Integrat de Vigilància Exterior de Guàrdia Civil (SIVE). (Lot 14)	61.624,70 €	Direcció General de la Guàrdia Civil
		Emergència per finançar la prestació del servei de manteniment dels desplegaments fixos i unitats mòbils del Sistema Integrat de Vigilància Exterior de Guàrdia Civil (SIVE). (Lot 3)	60.337,42 €	Direcció General de la Guàrdia Civil
		Emergència per a finançar la prestació del servei de manteniment dels desplegaments fixos i unitats mòbils del Sistema Integrat de Vigilància Exterior de Guàrdia Civil (SIVE). (Lot 5)	47.111,48 €	Direcció General de la Guàrdia Civil
		Emergència per a finançar la prestació del servei de manteniment dels desplegaments fixos i unitats mòbils del Sistema Integrat de Vigilància Exterior de Guàrdia Civil (SIVE). (Lot 4)	38.957,87 €	Direcció General de la Guàrdia Civil
SUBCATEGORIA: VIGILÀNCIA MARÍTIMA				
INDRA SISTEMAS SA	2019	SPO3/EUNF/C11 Patruller "Relámpago".- Recorregut i reparació de l'antena TACAN MM-700	14.263,36 €	Intendent de Las Palmas
		SPO3/NRFN/C11 Vaixells d'Acció Marítima.- Manteniment dels Sistemes d'Ajuda a l'Aterratge a la plataforma de vol.	9.950,00 €	Intendent de Las Palmas
		Vaixells d'Acció Marítima.- Subministrament de dos equips de mesures "UAM" necessaris per al manteniment del sistema RIGEL	8.767,59 €	Intendent de Las Palmas

NOM EMPRESA	ANY	DEFINICIÓ DEL SERVEI CONTRACTAT	IMPORT	ENTITAT ADJUDICADORA
SUBCATEGORIA: VIGILÀNCIA MARÍTIMA [cont.]				
INDRA SISTEMAS SA [cont.]	2020	2018AR0085 - Sosteniment Vaixells BAM AR. SPO3/SOMA/C11 Vaixells Acció Marítima.- Manteniment Sistemes d'Ajuda a l'Aterratge a la plataforma de vol.	10.000,00 €	Intendent de Las Palmas
		SPO3/SEAG/C11 Vaixells Acció Marítima.- Servei de manteniment dels sistemes d'ajuda a l'aterratge a la plataforma de vol.	10.000,00 €	Intendent de Las Palmas
UTE: INDRA SISTEMAS, S.A.; HISDESAT SERVICIOS ESTRATEGICOS, S.A.	-	Migració a IP de dos (2) terminals satèl·lit SECOMSAT instal·lats en dos (2) patrullers d'alçada (LOT 2).	300.200,00 €	
SUBCATEGORIA: FRONTERA				
INDRA SISTEMAS, S.A.	2019	Manteniment preventiu i correctiu dels sistemes automatitzats de frontera intel·ligent (Tecnologia Manusa)	1.771.330,00 €	Direcció General de la Policia
		Implementació de llocs de supervisió mòbil per als sistemes de pas automatitzat de fronteres (ABC SYSTEM) actualment desplegats	21.623,10 €	Subdirecció General de Gestió Econòmica i Patrimonial
		SPO3/SOMA/C11 Vaixells d'Acció Marítima.- Manteniment dels equips de Guerra Electrònica del Sistema Rigel	17.900,00 €	Intendent de Las Palmas
	2020	Servei de manteniment preventiu de sistemes optrònics, de dotació a diverses unitats de la Guàrdia Civil (lot 2)	42.834,00 €	Direcció General de la Guàrdia Civil
UTE INDRA SISTEMAS, S.A. e INFORMATICA EL CORTE INGLES, S.A.	2019	Subministrament i instal·lació dels elements físics i lògics que componen el control integrat del pas de fronteres per al desplegament a l'aeroport de Màlaga (AGP), cobrint 2 instal·lacions automatitzades de control fronterer (ABC System), i la integració dels dispositius d'assistència per al control fronterer manual de les 3 sales de pas fronterer d'entrada, així com els treballs necessaris per integrar els passos fronterers al sistema de supervisió central de fronteres del CNP. El contracte s'organitza en 2 Lots.	629.200,00 €	Subdirecció General de Gestió Econòmica i Patrimonial
SUBCATEGORIA: SALVAMENT				
INDRA SISTEMAS, S.A.	2019	Desinstal·lació i trasllat a la BEC de Sevilla de l'equipament de l'Estació Remota Ciutat del Mar adscrita al Centre de Coordinació de Salvament Marítim de Cadis	120.000,00 €	Direcció de la Societat de Salvament i Seguretat Marítima

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de porCausa

Llegenda: - dades no disponibles / L'any correspon a l'any d'adjudicació del contracte.

THALES

Thales Group, coneguda per ser una de les principals contractistes del sector de la defensa quant al camp de l'electrònica militar, participa no sols en la fabricació de material militar per als exèrcits, aportant solucions tecnològiques i d'intel·ligència, sinó que també participa en la militarització de les fronteres d'Europa. Des del 2014 ha sumat gairebé 20 milions d'euros en 20 contractes per a la militarització de la Frontera sud d'Espanya.

En els últims anys destaquen els contractes per a l'adquisició i la reparació de càmeres tèrmiques per

a llocs fronterers de vigilància terrestre i marítima, i també el contracte de 14 milions d'euros per a l'adquisició i posada en marxa del nou equipament per al control manual en llocs fronterers en el marc del sistema d'entrades i sortides de la UE, l'Entry Exit System (EES).

Aquest nou sistema de control fronterer estarà plenament integrat amb el sistema VIS de control de visats i el BMS de control biomètric. El sistema EES registrarà el moment exacte i el lloc d'entrada i sortida de persones de fora de la UE, i calcularà quant de temps poden romandre en el territori, per a evitar així l'ús de segells en el passaport. La implantació d'aquest nou sistema

Taula 20. Contractes de Thales a la frontera sud d'Espanya (2019-2022)

NOM EMPRESA	ANY	DEFINICIÓ DEL SERVEI CONTRACTAT	IMPORT	ENTITAT ADJUDICADORA
CATEGORIA: PERÍMETRES FRONTERISOS				
SUBCATEGORIA: VIGILÀNCIA				
Thales programas de electrónica y comunicaciones S.A.U.	2020	Subministrament de recanvis per a càmeres tèrmiques portàtils marca THALES, models V1cmos, LR y ZS, dotació a la Guàrdia Civil.	499.554,27 €	Prefectura d'Assumptes Econòmics de la Guàrdia Civil
	2020	Reparació de la càmera Thales CTM (càmera tèrmica mòbil) model SUZIE sobre Toyota Hilux dotació a la Guàrdia Civil.	28.919,00 €	Prefectura d'Assumptes Econòmics de la Guàrdia Civil
SUBCATEGORIA: VIGILÀNCIA MARÍTIMA				
Thales programas de electrónica y comunicaciones S.A.U.	2019	Adquisició de recanvis de càmeres tèrmiques portàtils marca THALES model SOPHIE ZS i LR dotació a la Guàrdia Civil	153.198,10 €	Prefectura d'Assumptes Econòmics de la Guàrdia Civil
SUBCATEGORIA: FRONTERA				
Thales Espanya, GRP, S.A.U.	-	Servei de reparació càmeres tèrmiques Thales Sophie MF de l'EZAPAC	95.606,94 €	
Thales programas de electrónica y comunicaciones S.A.U.	2021	Reparació de la càmera tèrmica THALES model SUZIE BRAVO 4 dotació a la Guàrdia Civil	38.115,00 €	Direcció General de la Guàrdia Civil
SUBCATEGORIA: CONTROL				
Thales programas de electrónica y comunicaciones S.A.U.	2019	Reparació i/o substitució de mòduls i targetes d'equips per a la navegació del grup Thales del Sistema de Navegació Aèria	609.840,00 €	Direcció Econòmico-Financera d'ENAIRE
Thales DIS Espanya, S.A.	2021	Adquisició i posada en marxa d'equipament per a control manual en llocs fronterers en el marc del sistema d'entrades i sortides (ENTRY EXIT SYSTEM/EES)	14.039.254,02 €	Subsecretaria de l'interior

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de porCausa

Llegenda: - dades no disponibles / L'any correspon a l'any d'adjudicació del contracte.

suposa una injecció de 480 milions d'euros. Com hem comentat anteriorment, Thales proporciona els sistemes de seguretat per al port altament militaritzat de Calais i ha participat en nombrosos projectes de recerca de la UE sobre seguretat de fronteres.

Els radars i sensors de Thales són presents també en vaixells i aeronaus –avions, helicòpters i drons– encarregades de la vigilància de fronteres, per exemple, en operacions de Frontex. Thales ha rebut finançament per part de la UE per a I+i militar i també ha participat en nombrosos projectes de recerca de seguretat fronterera, moltes vegades en col·laboració amb Leonardo. El 2008 va liderar el consorci Opera-

mar, per a investigar noves capacitats de seguretat i intel·ligència en el marc de la seguretat marítima.

AIRBUS

No hi ha dades d'Airbus durant el període estudiat, encara que en anys anteriors sí que es van fer contractes amb aquesta empresa, per a la prestació de serveis de vigilància satel·litària i per a la compra de recanvis i servei de reparació de dos avions de patrulla marítima CN-235 (la suma d'aquests contractes realitzats en 2015 i 2018 va ascendir a més de 14 milions d'euros).

3. EL FINANÇAMENT DE LA INDÚSTRIA MILITAR DE FRONTERES AL MEDITERRANI

En aquest últim capítol de l'informe mostrarem la informació recopilada sobre operacions de finançament i inversió del denominat Complex Militar Industrial de Fronteres¹⁹ de la Banca Armada espanyola i algunes de les institucions financeres més rellevants del món en el període comprès entre 2020 i 2022.

Les dades que es mostren en aquesta publicació s'han obtingut de dues fonts. Mitjançant la col·laboració i treball conjunt amb Profundo²⁰ per a l'anàlisi de dades primàries sobre el finançament d'empreses com Accenture, Grup Eulen, Atos, Fincantieri, Indra i gràcies a l'ús d'altres fonts secundàries sobre aquesta temàtica, com l'informe que anualment publica la campanya

Don't Bank on the Bomb.²¹ Mitjançant aquesta metodologia, s'ha aconseguit obtenir informació sobre el finançament i les inversions canalitzades fetes a 19 de les 126 empreses analitzades que participen d'aquest negoci: Airbus, BAE Systems, Textron, Boeing, Elbit Systems, General Dynamics, Honeywell International, L3Harris, Leonardo, Lockheed Martin, Raytheon Technologies, Safran Electronics & Defense, Thales Group, Grup Eulen, Atos, Indra, Fincantieri, Northrop Grumman i Accenture.

La informació completa amb la qual s'ha treballat per a elaborar aquest informe pot trobar-se a la Base de dades sobre Banca Armada del Centre Delàs i ascendeix a 4.679 operacions financeres. Aquestes operacions es divideixen en 4 tipologies: crèdits i préstecs, emissió de bons i pagarés mitjançant operacions *underwriting*,²² compra de bons, compra d'accions.

19. Concepte utilitzat a l'informe 46: «Mundo amurallado, hacia el Apartheid Global» de Ainhoa Ruiz Benedicto, Mark Akkerman i Pere Brunet, 2020. Es pot descarregar a: <https://centredelas.org/publicacions/mundoarmurallado/?lang=es>

20. Profundo és una empresa especialitzada en l'anàlisi de les cadenes internacionals de productes bàsics, el sector financer, el desenvolupament de polítiques i els impactes i externalitats de les empreses. https://www.profundo.nl/en/about_us/

21. L'informe es pot descarregar en el següent enllaç: <https://www.dontbankonthebomb.com/risky-returns/>

22. *Underwriting* és un terme del món de les finances que es refereix al contracte subscrit entre una entitat financera i societat mercantil, per mitjà del qual la primera s'obliga a prefinançar, en ferma o no, títols valor emesos per la societat, per a la seva posterior col·locació. La seva existència es deu a la necessitat de les empreses de finançar-se. Habitualment, aquest tipus de contractes també inclou un assessorament previ a la decisió d'emetre els títols.

3.1 LES CONNEXIONS DE LA BANCA ARMADA ESPANYOLA I LES EMPRESES RESPONSABLES DE LA MILITARITZACIÓ DE FRONTERES

Segons les dades obtingudes, 44 institucions financeres amb seu en l'Estat Espanyol han donat suport financer a 12 de les 19 empreses de les quals disposem de dades: Airbus, Boeing, Honeywell International, General Dynamics, Thales, Leonardo, Safran, Grup Eulen, Accenture, Atos, Indra i Elbit Systems.

El volum total d'aquestes operacions com es mostra en la següent Taula ha ascendit a més de 14 mil milions de dòlars en solament en 2 anys. Més de 6 mil milions en crèdits i préstecs, 4 mil milions en accions, gairebé 4 mil milions en operacions *underwriting* i 6 milions en compra directa de bons d'empreses armamentistes.

Taula 21. Operacions financeres de la Banca Armada Espanyola amb les empreses del complex militar de fronteres (2020-2022)

Tipologia d'operació financera	Quantitat en dòlars
Crèdits i préstecs	\$5.982.280.000,00
Accions	\$4.337.809.150,84
Emissió de bons i pagarés	\$3.981.924.705,88
Bons	\$6.555.000,00
Total	\$14.308.568.856,72

Font: elaboració pròpia

En aquesta ocasió, en el rànquing apareixen les institucions financeres que han anat apareixent sovint en els diferents informes que s'han realitzat des de fa més d'una dècada. Parlem de bancs com Santander, BBVA, CaixaBank, Sabadell i Bankinter, entre altres, però també apareixen altres noms que no ho havien fet abans o que no ho fan de manera freqüent segons les dades als quals tenim accés regularment. L'explicació d'aquest canvi es deu a la inclusió en aquest informe de noves empreses que s'encarreguen de construir murs terrestres, marítims i virtuals²³ incrementant la militarització de les fronteres europees i de tot el món com hem anat exposant en capítols anteriors. ATOS, Accenture i Grup Eulen són les noves empreses de les quals hem obtingut dades i que formen part de les indústries sobre les quals posem el focus en aquest informe.

A continuació, es mostra el rànquing de la Banca Armada Espanyola que hem elaborat amb la informació disponible.

Taula 22. Rànquing de la Banca Armada Espanyola i del complex militar de fronteres (2020-2022)

	Institució financera	Total finançament i inversió (2020-2022)
1	Banco Santander	\$4.985.225.308,23
2	Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	\$4.752.628.753,67
3	Sociedad Estatal de Participaciones Industriales	\$4.129.600.000,00
4	La Caixa Group	\$182.361.632,28
5	Banco de Sabadell	\$95.638.135,16
6	Ibercaja Group	\$56.318.965,18
7	EDM Group	\$21.750.827,28
8	Caja de Ingenieros	\$15.553.086,90
9	Kutxabank	\$12.196.624,49
10	Bankinter	\$8.089.179,70
11	Buy & Hold	\$5.767.243,38
12	Unicaja Banco	\$3.981.726,22
13	Cartesio Inversiones, SGILC	\$3.836.668,73
14	Dunas Capital	\$3.648.869,10
15	Abanca	\$3.593.400,00
16	Banca March	\$3.593.400,00
17	Renta 4 Banco	\$3.223.194,38
18	GVC Gaesco Group	\$2.968.526,29
19	Zriser Group	\$2.371.956,50
20	Metagestión	\$1.879.984,25
21	Varianza Gestión	\$1.811.013,04
22	Mutua Madrileña	\$1.349.360,25
23	TREA Capital Partners	\$1.167.255,69
24	Gesconsult-Finconsult Group	\$974.192,50
25	Grupo CIMD	\$967.394,88
26	Gesiuris Asset Management	\$938.511,81
27	Loreto Inversiones	\$903.246,17
28	Mapfre	\$874.000,00
29	Gala Capital	\$805.885,20
30	INOC	\$787.645,00
31	Welzia Management	\$781.426,75
32	Banco Caminos	\$601.446,58
33	Attitude Group	\$552.565,76
34	Arquia Caja de Arquitectos	\$413.576,03
35	Esfera Capital	\$412.350,29
36	Miurex Inversiones Hispania	\$328.000,00
37	ATL Capital	\$144.710,79
38	Abante Asesores	\$138.212,70
39	Caja Rural	\$111.928,50
40	BrightGate Capital	\$105.013,26
41	Wealthprivat Bank	\$69.480,47
42	Euroagentes Gestión	\$41.455,00
43	Valentum Asset Management	\$31.992,00
44	Universe	\$30.712,32
	Total Banca Armada Espanyola	\$14.308.568.856,72

Font: elaboració pròpia

23. En aquest informe del Centre Delàs es pot trobar més informació sobre murs virtuals: https://www.centredelas.org/wp-content/uploads/2019/10/informe35_LevantandoMuros_CAST.pdf

En els primers llocs del rànquing trobem a actors rellevants del sistema financer espanyol com és habitual. També apareix la Societat Estatal de Participacions Industrials per la seva participació accionarial en el conglomerat paneuropeu Airbus.

BBVA i Santander són dos dels grans bancs espanyols que cotitzen en l'IBEX 35 i mereixen un esment especial en aquest capítol. Històricament, la seva rellevància en el sector financer espanyol s'ha traduït a alternar-se el primer lloc del rànquing de la Banca Armada espanyola. Entre les dues entitats sumen més del 68% del total del volum de finançament i inver-

sions documentades per a aquest període per a les entitats amb seus en l'Estat Espanyol.

Com veurem més endavant, no solament lideren aquest rànquing espanyol d'entitats estatals, sinó que també apareixen entre les cent institucions financeres que més vincles han tingut amb les empreses responsables de la militarització del Mediterrani i les seves fronteres. Ho fan concretament en les posicions trentena octava i trentena novena respectivament del rànquing internacional que hem elaborat. A continuació, presentem el desglossament de les operacions financeres que han mantingut aquests dos grans bancs entre 2020 i 2022

Taula 23. Finançament del Santander a la indústria d'armament i militarització de fronteres (2020-2022)

Empreses armamentistes	Tipologia de finançament	Quantitat en dòlars
Airbus	Crèdits i préstecs	\$404.600.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$314.300.000,00
Boeing	Crèdits i préstecs	\$973.700.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$889.400.000,00
Honeywell International	Crèdits i préstecs	\$938.100.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$285.000.000,00
Leonardo	Crèdits i préstecs	\$198.700.000,00
Safran	Emissió de bons i pagarés	\$373.600.000,00
Thales	Crèdits i préstecs	\$219.200.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$246.100.000,00
Grupo Eulen	Crèdits i préstecs	\$75.136.024,94
Atos	Emissió de bons i pagarés	\$54.362.352,94
Accenture	Accions	\$13.026.930,35
TOTAL		\$4.985.225.308,23

Font: elaboració pròpia

Taula 24. Finançament del BBVA a la indústria d'armament i militarització de fronteres (2020-2022)

Empreses armamentistes	Tipologia de finançament	Quantitat en dòlars
Airbus	Crèdits i préstecs	\$404.600.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$290.700.000,00
Boeing	Crèdits i préstecs	\$900.200.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$879.100.000,00
General Dynamics	Crèdits i préstecs	\$710.900.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$535.000.000,00
Honeywell International	Crèdits i préstecs	\$418.900.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$60.000.000,00
Leonardo	Crèdits i préstecs	\$198.700.000,00
Thales	Crèdits i préstecs	\$219.200.000,00
Grupo Eulen	Crèdits i préstecs	\$43.789.982,50
Atos	Emissió de bons i pagarés	\$54.362.352,94
	Accions	\$145.909,00
Accenture	Accions	\$37.030.509,22
TOTAL		\$4.752.628.753,67

Font: elaboració pròpia

Com podem observar en les taules anteriors, el Banco Santander ha donat suport financer mitjançant crèdits i emissió de bons mitjançant contractes *underwriting* a principalment tres empreses: Airbus (718 milions de dòlars), Boeing (1.863 milions de dòlars) i Honeywell International (1.223 milions de dòlars). El Banco Santander ha facilitat a aquestes tres empreses passius financers per valor de més de 3.800 milions de dòlars en dos anys. Pel que respecta a BBVA, les xifres relatives a aquestes tres empreses són molt semblants, excepte en el cas de Honeywell International (478 milions de dòlars) que redueix el seu pes específic en el total de finançament prestat pel BBVA.

El gegant europeu Airbus és un proveïdor clau d'helicòpters utilitzats per a patrullar fronteres terrestres, desplegades per Bèlgica, França, Alemanya, Grècia, Itàlia, Lituània i Operacions marítimes Sophia, Posidó i Tritó. Airbus i les seves filials han participat en almenys 13 projectes de recerca sobre seguretat fronterera finançats per la UE, inclosos OCEAN2020, PERSEUS i LLOPS.²⁴ El Sabadell també ha concedit préstecs per valor de més de 75 milions de dòlars a aquesta multinacional.

També ha proveït d'helicòpters de combat i de transport a països del Mediterrani una altra gran empresa aeronàutica, l'estatunidenca Boeing. La companyia ha venut més de 30 helicòpters de transport CH-47 Chinook a Espanya, Turquia i Grècia, i més de 60 helicòpters de combat AH-64E Apache a Egipte i el Marroc. Hem d'esmentar que Boeing no solament ha rebut finançament per part de BBVA i Banco Santander, també CaixaBank li va atorgar un crèdit per valor de més de 110 milions de dòlars.

L'estatunidenca Honeywell International, empresa involucrada en la fabricació de tota mena de solucions militaritzades per a vehicles i transports aeris, marítics i aeris. També ha participat en la producció i modernització d'armament nuclear. Durant el període 2019-2021 ha venut més de 230 motors d'aeronaus M-346 en el cas de Grècia i Itàlia i per a modernitzar els helicòpters d'atac d'aquest exèrcit feia el model T-129B.

El BBVA va apostar per atorgar més de 1.200 milions de dòlars en crèdits i contractes *underwriting* a l'empresa estatunidenca General Dynamics, una de les majors contractistes del món en l'àmbit militar i que ha estat l'encarregada de fabricar per al Marroc 162 tancs M-1A1SA Abrams i més de 300 vehicles Namer per a Israel.

24. Informe del Transnational Institute, Stop Wapenhandel y el Centre Delàs: «El negoci de construir murs» Mark Akkerman 2019. Consultat el 08/02/2022: <https://centredelas.org/publicacions/informe-del-transnational-institute-stop-wapenhandel-i-el-centre-delas-el-negoci-de-construir-murs/?lang=es>

Taula 25. La Banca Armada Espanyola i Airbus (2020-2022)

Institució financera	Tipologia de finançament	Quantitat en dòlars \$
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	Crèdits i préstecs	\$404.600.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$290.700.000,00
Banco de Sabadell	Crèdits i préstecs	\$75.600.000,00
Banco Santander	Crèdits i préstecs	\$404.600.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$314.300.000,00
Sociedad Estatal de Participaciones Industriales	Accions	\$4.129.600.000,00
TOTAL		\$5.619.400.000,00

Font: elaboració pròpia

Taula 26. La Banca Armada Espanyola i Boeing (2020-2022)

Institució financera	Tipologia de finançament	Quantitat en dòlars \$
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	Crèdits i préstecs	\$900.200.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$879.100.000,00
La Caixa Group	Crèdits i préstecs	\$110.700.000,00
Banco Santander	Crèdits i préstecs	\$973.700.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$889.400.000,00
TOTAL		\$3.753.100.000,00

Font: elaboració pròpia

Taula 27. La Banca Armada Espanyola i Honeywell International (2020-2022)

Institució financera	Tipologia de finançament	Quantitat en dòlars \$
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	Crèdits i préstecs	\$418.900.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$60.000.000,00
Banco Santander	Crèdits i préstecs	\$938.100.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$285.000.000,00
TOTAL		\$1.702.000.000,00

Font: elaboració pròpia

Taula 28. La Banca Armada Espanyola i General Dynamics (2020-2022)

Institució financera	Tipologia de finançament	Quantitat en dòlars \$
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	Crèdits i préstecs	\$710.900.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$535.000.000,00
TOTAL		\$1.245.900.000,00

Font: elaboració pròpia

Trobem també finançament mitjançant crèdits i emissió de bons a grans corporacions europees que participen del complex militar industrial com la italiana Leonardo i les franceses Safran o Thales.

Leonardo, empresa d'armes italiana, és un proveïdor líder d'helicòpters per a la vigilància marítima en fronteres. Itàlia va utilitzar àmpliament helicòpters i avions Leonardo al Mare Nostrum, Hera147 i Sophia operacions. Durant l'operació Sophia, Alemanya, Espanya i el Regne Unit van desplegar altres helicòpters Leonardo. Frontex també va seleccionar el UAV Falco de Leonardo per a proves de vigilància de fronteres marítimes al Mediterrani en 2018.

Morpho era una subsidiària de la gran empresa militar francesa Safran, centrada en la identificació biomètrica. Ha proporcionat documents i aplicacions d'identificació biomètrica a molts països dins i fora d'Europa. Va ajudar a la configuració d'un sistema amb dades biomètriques emmagatzemades en una base de dades disponible per a les autoritats de control fronterer als països que formen part de l'espai Schengen, i va

anar en part finançat a través del Fons de Fronteres Exteriors de la UE. En 2017, Safran va vendre Morpho, que es va fusionar amb Oberthur Technologies com OT Morpho, més tard rebatejat com Idemia.

Thales és l'altra gran empresa francesa que ha estat finançada per BBVA i Banco Santander. Com s'ha explicat en capítols anteriors els sistemes produïts per Thales van ser emprats per vaixells holandesos i portuguesos desplegats en operacions de Frontex. Thales també produeix sistemes de vigilància marítima per a drons i treballa en el desenvolupament de la vigilància de davanteres infraestructura per a Eurosur.

Una de les empreses que ha rebut finançament, per part d'un major nombre d'institucions financeres espanyoles, és Eulen SA, l'empresa espanyola del Grup Eulen que es dedica a l'externalització de serveis generals a empreses i que compta amb més de 75.000 empleats i que va facturar més de 1.400 milions d'euros en 2020.²⁵

25. Informació del Grupo Eulen, consultat el 09/02/2023 en: <https://eulen.com/es/corporacion/>

Taula 29. La Banca Armada Espanyola i Leonardo (2020-2022)

Institució financera	Tipologia de finançament	Quantitat en dòlars \$
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	Crèdits i préstecs	\$198.700.000,00
Banco Santander	Crèdits i préstecs	\$198.700.000,00
TOTAL		\$397.400.000,00

Font: elaboració pròpia

Taula 30. La Banca Armada Espanyola i Safran (2020-2022)

Institució financera	Tipologia de finançament	Quantitat en dòlars \$
Banco Santander	Emissió de bons i pagarés	\$373.600.000,00
TOTAL		\$373.600.000,00

Font: elaboració pròpia

Taula 31. La Banca Armada Espanyola i Thales (2020-2022)

Institució financera	Tipologia de finançament	Quantitat en dòlars \$
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	Crèdits i préstecs	\$219.200.000,00
Banco Santander	Crèdits i préstecs	\$219.200.000,00
	Emissió de bons i pagarés	\$246.100.000,00
TOTAL		\$684.500.000,00

Font: elaboració pròpia

El Grup Eulen ha rebut diversos contractes relacionats amb el Centre d'Estada Temporal d'Immigrants (CETI) de Melilla,²⁶ tal com es pot veure en la Taula 32, però també ha estat treballant en frontera amb contractes com el del servei de Conservació, conducció i manteniment integral de les dependències i instal·lacions del recinte duaner de Beni-Enzar (Melilla) o el de la D.G. Melilla. Servei de vigilància i seguretat en l'oficina d'estrangeria, l'oficina de registre i informació i àrees funcionals de la Delegació del Govern.

Eulen S.A ha rebut préstecs corporatius i crèdits de tipus *revolving* per part de BBVA (43 milions de dòlars) i Banco Santander (75 milions de dòlars) però també d'altres 7 entitats financeres: Abanca (3,5 M\$) Banca March (3,5 M\$), Sabadell (M\$), Ibercaja (3,5 M\$), Kutxabank (11,5 M\$), CaixaBank (49 M\$) i Unicaja (3,5 M\$).

26. S'han denunciat múltiples vulneracions de DDHH en el CETI de frontera sud, tal i com s'exposa en aquesta notícia de El Salto: <https://www.elsaltodiario.com/ceti/flagrante-violacion-derechos-ceti-melilla-coronavirus-denunciada-ante-fiscalia>

Taula 32. La Banca Armada Espanyola i Grupo Eulen (2020-2022)

Institució financera	Tipologia de finançament	Quantitat en dòlars \$
Abanca	Crèdits i préstecs	\$3.593.400,00
Banca March	Crèdits i préstecs	\$3.593.400,00
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	Crèdits i préstecs	\$43.789.982,50
Banco de Sabadell	Crèdits i préstecs	\$14.372.065,76
Ibercaja Group	Crèdits i préstecs	\$3.593.400,00
Kutxabank	Crèdits i préstecs	\$11.576.220,65
La Caixa Group	Crèdits i préstecs	\$49.932.106,15
Banco Santander	Crèdits i préstecs	\$75.136.024,94
Unicaja Banco	Crèdits i préstecs	\$3.593.400,00
TOTAL		\$209.180.000,00

Font: elaboració pròpia

21 entitats financeres del rànquing han establert relacions financeres amb ATOS. Aquesta és l'empresa que ha desplegat el sistema SIVE i, que segons la base de dades de porCausa, ha obtingut més d'una trentena de contractes per al subministrament, la millora i el manteniment de diverses instal·lacions de control i vigilància en frontera terrestre i vigilància marítima entre 2014 i 2020. Parlem de contractes milionaris com els de subministrament dels equips i mitjans tècnics, així com els treballs associats per a la modernització i ampliació del SIVE de la província de Las Palmas valorat en més de 5 milions d'euros o de subministrament, instal·lació i integració de divers equipament per a ampliació de capacitats al vaixell oceànic Riu Segura valorat en més de 2 milions. Aquesta empresa també s'ocupa del manteniment de diversos punts de la xarxa de radars de control fronterer. Banco Santander i BBVA han subscrit bons d'ATOS per valor de més de 54 milions d'euros cadascun, el banc basc també va entrar tímidament en el seu accionariat el setembre de 2021 mitjançant una adquisició d'accions no significativa. Apareixen també en el llistat d'entitats finan-

ceres relacionades que es mostra a continuació amb noms que poden ser coneguts per al públic general com Arquia Caixa d'Arquitectes (52 mil), Banc Camins (601 mil), Bankinter (7 M\$), Ibercaja (7 M\$), Kutxabank (620 mil), Mapfre (874 mil) o Unicaja (378 mil).

Accenture és una altra gran empresa multinacional que apareix en aquest rànquing de la Banca Armada espanyola. L'empresa ofereix serveis de consultoria estratègica, serveis tecnològics i externalització i ha participat en la majoria dels grans contractes per als murs virtuals que no s'inclouen en Sopra Steria i van ser promoguts per eu-LISA (European Union Agency for the Operational Management of Large-Scale IT Systems en l'Espai de Llibertat, Seguretat i Justícia). Ha participat especialment durant anys en el desenvolupament del sistema de control fronterer de l'espai Schengen, Visa Information System (VIS). Tant Banco Santander com BBVA han mantingut posicions en el seu accionariat durant el període estudiat. Santander va comptar amb més 13 milions de dòlars en accions en la seva cartera mentre que BBVA va invertir més de 37 milions.

Taula 33. La Banca Armada Espanyola i Atos (2020-2022)

Institució financera	Tipologia de finançament	Quantitat en dòlars \$
Abante Asesores	Accions	\$138.212,70
Arquia Caja de Arquitectos	Accions	\$52.706,27
ATL Capital	Accions	\$102.012,14
Attitude Group	Accions	\$552.565,76
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	Emissió de bons i pagarés	\$54.362.352,94
Banco Caminos	Accions	\$601.446,58
Bankinter	Accions	\$7.011.764,25
Cartesio Inversiones, SGIC	Accions	\$3.836.668,73
Gesiuris Asset Management	Accions	\$552.565,76
GVC Gaesco Group	Accions	\$1.725.705,39
Ibercaja Group	Accions	\$7.946.703,28
Kutxabank	Accions	\$620.403,84
Loreto Inversiones	Accions	\$903.246,17
Mapfre	Bons	\$874.000,00
Renta 4 Banco	Accions	\$1.177.390,13
Banco Santander	Underwriting	\$54.362.352,94
TREA Capital Partners	Accions	\$1.167.255,69
Unicaja Banco	Accions	\$388.326,22
Varianza Gestión	Accions	\$1.811.013,04
Wealthprivat Bank	Accions	\$69.480,47
Zriser Group	Accions	\$2.371.956,50
TOTAL		\$140.774.037,80

Font: elaboració pròpia

Altres grans entitats financeres del sector bancari espanyol com CaixaBank (16 M\$), Banc de Sabadell (5,6 M\$) o Bankinter (1M\$) també van invertir en accions d'aquesta empresa. Podem ressaltar la presència dos grups cooperatius com a Caixa d'Enginyers (15 M \$) i

Caixa Rural (11 mil \$) als quals sovint se'ls atribueixen valors més ètics per la seva estructura societària i de govern equiparant-los sovint de manera errònia amb les alternatives de finances ètiques.

Taula 34. La Banca Armada Espanyola i Accenture (2020-2022)

Institució financera	Tipologia de finançament	Quantitat en dòlars \$
Arquia Caja de Arquitectos	Accions	\$360.869,76
ATL Capital	Accions	\$42.698,65
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	Accions	\$37.030.509,22
Banco de Sabadell	Accions	\$5.666.069,40
Bankinter	Accions	\$1.077.415,45
BrightGate Capital	Accions	\$105.013,26
Buy & Hold	Accions	\$5.767.243,38
Caja de Ingenieros	Accions	\$15.553.086,90
Caja Rural	Accions	\$111.928,50
Dunas Capital	Accions	\$3.648.869,10
EDM Group	Accions	\$21.750.827,28
Esfera Capital	Accions	\$135.235,10
Euroagentes Gestión	Accions	\$41.455,00
Gala Capital	Accions	\$805.885,20
Gesconsult-Finconsult Group	Accions	\$974.192,50
Gesiuris Asset Management	Accions	\$385.946,05
Grupo CIMD	Accions	\$967.394,88
GVC Gaesco Group	Accions	\$1.242.820,90
Ibercaja Group	Accions	\$44.778.861,90
INOC	Accions	\$787.645,00
La Caixa Group	Accions	\$16.594.526,13
Metagestión	Accions	\$1.879.984,25
Mutua Madrileña	Accions	\$1.349.360,25
Renta 4 Banco	Accions	\$2.045.804,25
Banco Santander	Accions	\$13.026.930,35
Universe	Accions	\$30.712,32
Valentum Asset Management	Accions	\$31.992,00
Welzia Management	Accions	\$781.426,75
TOTAL		\$176.974.703,73

Font: elaboració pròpia

Indra és una de les grans beneficiàries dels contractes per a establir perímetres fronterers a les fronteres de l'Estat Espanyol i especialment a la Frontera Sud. Segons la Base de dades de porCausa sobre la Indústria del Control Migratori ha realitzat en els últims set anys 75 contractes per valor de 44 milions d'euros amb aquest propòsit. Parlem de contractes per a mantenir el sistema SIVE, per a dur a terme vigilància marítima com el contracte de vigilància com la reparació de patrullers o manteniment de vaixells d'acció marítima o relacionats amb Serveis d'R+D per a vigilància de fronteres marítimes en el marc del projecte CLOSEYE. CaixaBank és l'entitat financera més reconeguda que ha adquirit bons emesos per aquesta empresa sobre la qual hem pogut recopilar dades.

Com s'ha esmentat en el capítol anterior, l'empresa israeliana Elbit Systems, està especialitzada en la fabricació de sistemes d'electrònica militar i d'intel·ligència i diferents tipus de vehicles com a submarins, aeronaus i vaixells de combat.

Elbit també és coneguda per desenvolupar tecnologies que permeten convertir vehicles terrestres de patrulla en vehicles no tripulats, la qual cosa seria l'equivalent dels drons en terra. En aquest sentit, ha desenvolupat una sèrie de vehicles militars de patrulla totalment autònoms, que són utilitzats per Israel a la seva frontera amb la Franja de Gaza. Elbit també produeix els drons Hermes, model que Suïssa va encarregar a Israel per a la seva Guàrdia Fronteira i que va ser motiu de controvèrsia en tractar-se d'una compra d'un país que es considera neutral a un altre que està immers en un conflicte armat. Alguns d'aquests drons ja han estat lliurats a principis de 2023. En 2018, Elbit va guanyar una licitació per a proporcionar aquest tipus de drons a la European Maritime Safety (EMSA), de manera que qualsevol estat membre i països associats de la UE poden demanar aquest recurs per a vigilar les seves fronteres.

Taula 35. La Banca Armada Espanyola i Indra (2020-2022)

Institució financera	Tipologia de finançament	Quantitat en dòlars \$
Esfera Capital	Bons	\$218.000,00
La Caixa Group	Bons	\$5.135.000,00
Miurex Inversiones Hispania	Bons	\$328.000,00
TOTAL		\$5.681.000,00

Font: elaboració pròpia

Taula 36. La Banca Armada Espanyola i Elbit Systems (2020-2022)

Institució financera	Tipologia de finançament	Quantitat en dòlars \$
Esfera Capital	Accions	\$59.115,19
TOTAL		\$59.115,19

Font: elaboració pròpia

En la següent taula podem veure un resum del finançament, per part de la Banca Armada Espanyola en els dos últims anys, de les diferents empreses que es lucren de les polítiques migratòries dels espais de frontera.

Taula 37. Rànquing d'empreses finançades per la Banca Armada Espanyola (2020- 2022)

Empresa armamentista	Total finançament i inversió (2020-2022)
Airbus	\$5.619.400.000,00
Boeing	\$3.753.100.000,00
Honeywell International	\$1.702.000.000,00
General Dynamics	\$1.245.900.000,00
Thales	\$684.500.000,00
Leonardo	\$397.400.000,00
Safran	\$373.600.000,00
Grupo Eulen	\$209.180.000,00
Accenture	\$176.974.703,73
Atos	\$140.774.037,80
Indra	\$5.681.000,00
Elbit Systems	\$59.115,19
TOTAL	\$14.308.568.856,72

Font: elaboració pròpia

Taula 38. Top 100 de la Banca Armada Internacional (2020-2022)

	Institució financera	Quantitat \$
1	Vanguard	\$86.586.359.161,81
2	State Street	\$65.455.737.812,21
3	BlackRock	\$62.798.311.034,40
4	Capital Group	\$53.810.093.344,62
5	Bank of America	\$39.031.558.993,39
6	JPMorgan Chase	\$29.802.510.979,33
7	Wellington Management	\$25.887.776.542,26
8	Citigroup	\$24.976.077.242,24
9	Morgan Stanley	\$23.175.277.210,87
10	Wells Fargo	\$22.580.040.260,93
11	Fidelity Investments	\$17.191.217.627,48
12	Geode Capital Holdings	\$16.058.675.849,93
13	Sun Life Financial	\$15.777.940.468,50
14	Newport Group	\$15.683.200.000,00
15	Goldman Sachs	\$14.928.503.832,43
16	Deutsche Bank	\$12.757.867.802,94
17	Mizuho Financial	\$12.156.858.605,42
18	T. Rowe Price	\$11.780.210.883,57
19	Northern Trust	\$10.837.891.622,72
20	BNP Paribas	\$10.827.337.390,82
21	Franklin Resources	\$10.539.816.787,65
22	Crédit Agricole	\$9.942.548.798,64
23	SMBC Group	\$9.391.139.537,63

3.2 LES INSTITUCIONS FINANCERES QUE MÉS FONDS DESTINEN A FINANÇAR I INVERTIR EN EMPRESES QUE ES LUCREN DE LA SECURITITZACIÓ I MILITARITZACIÓ DE FRONTERES

La següent taula mostra les dades disponibles de les 100 institucions financeres que més inversions i finançament han canalitzat cap a les 19 empreses sobre les quals hem obtingut informació. En les primeres 15 posicions trobem algunes de les més importants firmes financeres estatunidenques. La gestora més gran de fons d'inversió del món, Vanguard, encapçala aquesta llista. Li segueixen el *holding* bancari State Street, BlackRock, una altra de les grans gestores de fons d'inversió i altres signatures com a Capital Group, Bank of America o JPMorgan. Hem de caure fins a la posició setzena per trobar el primer banc europeu, el Deutsche Bank. Banco Santander i BBVA són les dues úniques entitats financeres amb seu en l'Estat Espanyol que apareixen en aquest rànquing. Ho fan en les posicions trentena octava i trentena novena.

	Institució financera	Quantitat \$
24	Royal Bank of Canada	\$9.148.361.823,98
25	Mitsubishi UFJ Financial	\$8.164.363.990,43
26	Raven's Wing Asset Management	\$7.245.700.000,00
27	Ameriprise Financial	\$6.876.571.113,57
28	Société Générale	\$6.859.228.539,89
29	Invesco	\$6.794.531.484,58
30	TIAA	\$6.569.612.465,05
31	UBS	\$6.533.233.710,88
32	Barclays	\$6.298.560.648,94
33	Groupe BPCE	\$6.260.077.273,59
34	Charles Schwab	\$6.227.097.070,58
35	Bank of New York Mellon	\$5.299.013.195,42
36	Japan Mutual Aid Association of Public School Teachers	\$5.197.000.000,00
37	Legal & General	\$5.153.035.545,01
38	Banco Santander	\$4.985.225.308,23
39	Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)	\$4.752.628.753,67
40	UniCredit	\$4.408.961.401,68
41	Government Pension Fund Global	\$4.196.883.189,81
42	"Sociedad Estatal de Participaciones Industriales"	\$4.129.600.000,00
43	Commerzbank	\$4.035.967.343,80
44	HSBC	\$3.947.074.624,56

	Institució financera	Quantitat \$
45	US Bancorp	\$3.840.815.560,01
46	Dodge & Cox	\$3.786.500.000,00
47	Government Pension Investment Fund (GPIF)	\$3.575.400.000,00
48	Janus Henderson	\$3.472.135.958,90
49	Lazard	\$3.061.986.378,14
50	Scotiabank	\$2.975.159.959,92
51	Toronto-Dominion Bank	\$2.885.296.469,23
52	Polen Capital Management, LLC	\$2.792.567.572,65
53	Power Financial Corporation	\$2.748.903.696,38
54	WCM Investment Management	\$2.505.852.183,06
55	Aristotle Capital Management	\$2.380.571.303,95
56	Credit Suisse	\$2.339.500.779,94
57	Lloyds Banking Group	\$2.276.400.000,00
58	European Investment Bank	\$2.255.600.000,00
59	BMO Financial Group	\$2.190.238.996,50
60	Affiliated Managers Group	\$2.164.930.206,55
61	PNC Financial Services	\$2.071.338.525,35
62	NatWest	\$1.973.500.000,00
63	Eaton Vance	\$1.960.665.108,28
64	Intesa Sanpaolo	\$1.898.588.132,81
65	Macquarie Group	\$1.779.513.186,50
66	Children's Investment Fund Management	\$1.757.600.000,00
67	Dimensional Fund Advisors	\$1.717.520.993,67
68	Standard Chartered	\$1.709.348.399,69
69	Crédit Mutuel CIC Group	\$1.682.115.918,68
70	ANZ	\$1.679.900.000,00
71	Artisan Partners	\$1.638.963.882,85
72	DZ Bank	\$1.630.067.674,33
73	California Public Employees' Retirement System (CalPERS)	\$1.607.909.369,18

	Institució financera	Quantitat \$
74	Bank of China	\$1.517.902.743,56
75	Sanders Capital	\$1.487.200.000,00
76	First Abu Dhabi Bank	\$1.479.000.000,00
77	Orix Corporation	\$1.474.902.734,96
78	Schweizerische Nationalbank	\$1.462.305.617,90
79	DBS	\$1.438.700.000,00
80	Equitable Holdings	\$1.435.165.362,69
81	GQG Partners	\$1.403.947.736,20
82	Primecap Management	\$1.362.500.000,00
83	Westpac	\$1.334.032.376,25
84	Neuberger Berman	\$1.293.630.438,25
85	First Trust Advisors	\$1.285.458.635,64
86	Riyad Bank	\$1.155.500.000,00
87	AKO Capital	\$1.025.800.658,60
88	Stifel Financial	\$986.801.882,03
89	Truist Financial	\$949.917.770,95
90	Allianz	\$937.093.771,73
91	Silchester International Investors	\$919.600.000,00
92	Deka Group	\$873.213.088,21
93	Fisher Investments	\$800.292.660,35
94	CIBC	\$800.010.344,39
95	Prudential Financial (US)	\$798.954.645,44
96	Grantham Mayo Van Otterloo & Co	\$776.688.059,15
97	Industrial and Commercial Bank of China	\$762.800.000,00
98	Brown Advisory	\$726.852.357,50
99	Northhill Capital	\$725.300.000,00
100	Arrowstreet Capital	\$713.625.480,08
	Total	\$823.345.765.893,95

Font: elaboració pròpia

CONCLUSIONES Y CONCLUSIONES I RECOMANACIONS

EVOLUCIÓ DE LA MILITARITZACIÓ DEL MEDITERRANI

Durant el període 2011-2021, un total de **37 països de tot el món han contribuït a la militarització de la zona mediterrània** a través de l'exportació de material militar. **La Unió Europea, els Estats Units i Rússia es distribueixen el 91%** del volum total de les transaccions, que es destinen majoritàriament a països del Mediterrani Sud. Entre els principals països importadors es troben **Egipte, Algèria i Turquia**. Només un 15% de les transaccions mundials tenen per destí països del Mediterrani nord, on **Itàlia, Grècia i Espanya** lideren les importacions.

Malgrat la tendència generalitzada de reducció dels arsenals militars, **els països continuen apostant per renovar el seu material bèl·lic**, dotar-se de sistemes de defensa aèria, míssils i bombes, i renovar la seva flota de vehicles amb noves aeronaus, vaixells i vehicles blindats. Hi ha a més una tendència clara a comprar nous motors, radars i sensors per a mantenir actualitzades les capacitats **d'intel·ligència, vigilància i reconeixement** que permetin una major interopera-

bilitat entre unitats i exèrcits i que estan estretament relacionades amb el control de fronteres.

Durant el període 2019-2021, un total de 24 països han exportat el seu material bèl·lic als països del Mediterrani, a través de 346 transaccions. Es manté la tendència dels últims anys en el que refereix a les principals potències exportadores i en el percentatge que s'exporta a països del nord i del sud. No obstant això, en els últims anys s'observa que **Egipte** incrementa considerablement el volum d'importacions, situant-se Israel en una allunyada segona posició. Les principals categories exportades en volum **són Aero-naus (47%), Vaixells (22%), Vehicles Blindats (13%) i Míssils (11%).**

EMPRESSES QUE EXPORTEN ELS SEUS PRODUCTES PER A LA MILITARITZACIÓ DE PAÏSOS I FRONTERES EN EL MEDITERRANI

Un total de **125 empreses** de tot el món han produït el material que ha estat exportat als països del Mediterrani. Tenim informació sobre el **finançament de 14 d'aquestes empreses** (Airbus, BAE Systems, Boeing, Elbit Systems, Fincantieri, General Dynamics, Honeywell, L3Harris, Leonardo, Lockheed Martin, Northrop Grumman, Raytheon Technologies, Textron

i Thales Group) i de múltiples empreses que mantenen relacions econòmiques amb aquestes. Entre totes elles sumen **164 transaccions, la qual cosa suposa el 47% de totes les exportacions realitzades durant el període 2019-2021.**

També disposem **d'informació sobre 4 de les empreses relacionades amb la militarització de fronteres: Accenture, ATOS, Eulen i Indra.** Aquestes, juntament amb Thales, han rebut un total de **56 contractes donis** de l'any 2019 per a militaritzar la Frontera Sud d'Espanya, a través de la gestió dels Centres d'Estada Temporal per a Immigrants –CETI–, del desenvolupament i manteniment del Sistema Integral de Vigilància Exterior –SIVE–, de la construcció i manteniment dels perímetres fronterers de Ceuta i Melilla i del manteniment del recinte duaner de Beni-Enzar a Melilla.

LA BANCA ARMADA I LA MILITARITZACIÓ DE FRONTERES EN EL MEDITERRANI

Segons les dades recopilades i utilitzades per a elaborar aquest informe, **44 institucions financeres amb seu en l'Estat espanyol** han destinat a través de **4.679 operacions financeres** entre 2020 i 2022 més de **14.308 milions de dòlars a finançar a 12 empreses armamentistes** que participen del negoci de la militarització de les fronteres i els països del Mediterrani.

La tipologia de finançament, que més fons dels clients d'aquestes institucions financeres destinen a les empreses armamentistes, han estat els crèdits i préstecs, seguides de la participació accionarial, l'emissió de bons i pagarés i la compra directa d'aquests títols de deute.

Les institucions financeres, que més fons han destinat en el període estudiat a aquestes empreses, són **Banco Santander i BBVA, amb 4.985 i 4.752 milions de dòlars respectivament.** Representant així més del 68% de l'import total que han aconseguit les operacions realitzades per part de la Banca Armada Espanyola. Els altres bancs comercials que completen el TOP 5 d'aquest rànquing són **CaixaBank i Banc Sabadell** amb volums de finançament quantitativament molt inferiors: 182 milions de dòlars i 95 milions de dòlars respectivament.

Aquestes entitats concentren el gruix de les operacions analitzades, però també apareixen altres noms en el rànquing alguns d'ells especialment preocupants per la confiança que els seus clients tenen en la seva capacitat per a no vincular-se amb empreses relacionades amb el negoci armamentista. És el cas de **Caixa d'Enginyers i de Caixa Rural.** Això reforça una de les hipòtesis que hem pogut inferir durant aquests últims anys. La informació a la qual tenim accés, mal-

grat no ser menyspreable, és molt reduïda. A vegades, en obtenir informació d'empreses de les quals no hem pogut obtenir dades fins al moment (**Grup Eulen, Accenture, ATOS**) però que tenen una inequívoca relació amb alguna activitat relacionada amb la militarització de les nostres societats i el nostre entorn, descobrim connexions d'aquestes empreses amb altres institucions financeres que fins al moment no havien aparegut. Sembla existir una correlació a priori lògica entre el nombre d'empreses sobre el qual tenim informació i el nombre d'entitats de la Banca Armada Espanyola que apareixen en el rànquing. Aquest fet reforça una altra hipòtesi, atès que en cap ocasió una entitat de finances ètiques ha aparegut en les nostres dades fins al moment, que és la que postula **a les entitats de la banca ètica com l'única alternativa a la Banca Armada.** La forma jurídica, un menor volum d'actius o una estratègia comercial més centrada en el seu territori geogràfic d'origen no suposa cap mena de garantia que aquesta entitat financera no hagi decidit o vagi a decidir invertir o finançar mai a una empresa armamentista.

Algunes de les empreses productores d'armes estudiades són presents en el **TOP 100 empreses d'armes** que elabora en SIPRI²⁷ anualment i són les que **més finançament han rebut per part de la Banca Armada Espanyola.** **AIRBUS** amb més de 5000 milions, en gran part explicats per la participació de més de 4100 que manté la SEPI, Boeing amb més de 3.700 milions, **Honeywell International** amb més de 1.700 milions de dòlars rebuts i **General Dynamics** amb més de 1200 milions sumen més del 86% del total.

Mereixen especial atenció les **empreses contractistes del manteniment de la militarització d'espais com el de la Frontera Sud, contractades pel Govern Espanyol,** on les organitzacions de drets humans en la zona han denunciat innumerables violacions de drets humans exercides sobre les persones migrants; **Atos, Grup Eulen, Indra, Accenture** que han rebut més de 500 milions de dòlars en total. Eulen 209 milions, Accenture 176 milions, Atos 140 milions i Indra més de 5 milions segons les dades obtingudes, encara que podem aventurar que aquesta xifra sigui molt superior donat l'escàs volum de dades recopilades sobre aquesta empresa en concret.

A més del rànquing de les institucions financeres amb seu en l'Estat Espanyol, hem elaborat **un rànquing internacional** on apareixen grans inversors institucionals, entitats financeres, companyies asseguradores. En els primers llocs apareixen signatures amb seu als Estats Units, si descendim alguns llocs començem a trobar algunes institucions europees com el

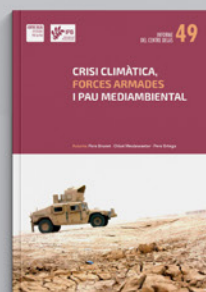
27. Base de dades sobre la indústria armamentista del SIPRI <https://sipri.org/databases/armsindustry>

Deutsche Bank, BNP Paribas Cr dit Agricole o Barclays. En els llocs 38 i 39 trobem al **Banco Santander i al BBVA respectivament, les dues úniques entitats financeres espanyoles que es posicionen en aquest rànquing mundial.**

Per acabar, ens agradaria subratllar la idea fonamental d'aquest informe. Les empreses armamentistes que participen de la guerra de fronteres en el Mediterrani no podrien mantenir les seves activitats sense el suport de les institucions financeres amb les quals treballen. Per tant, com venim denunciant des de fa anys, el sistema financer és un actor principal del cicle econòmic militar, i, en conseq ncia, com hem vist, també contribueix a sustentar la militarització

del Mediterrani i les seves fronteres. Sense aquest paraigües financer no es podrien dur a terme les accions militars, de seguretat i control, que com està àmpliament documentat provoquen la mort de milers de persones any rere any a la Frontera Sud i molts altres espais fronterers del Mediterrani, sent aix  algunes entitats financeres corresponsables d'una de les tragèdies contemporànies m s flagrants. Per tot això, i per a concloure, pensem que és fonamental deixar de ser clients de bancs, asseguradores i tot tipus d'institucions financeres que puguin estar recolzant a empreses que participin de tot aquest engranatge que alimenta la militarització i el militarisme de les nostres societats.

INFORME CENTRE DELÀS

Si valoras nuestras investigaciones y quieres ayudarnos a mantener nuestro rigor e independencia, puedes hacerte socio/a o hacer un donativo escaneando el código QR o en este enlace:
<https://centredelas.org/fes-te-soci-a/?lang=es>

CENTRE DELÀS
D'ESTUDIS
PER LA PAU

Con el apoyo de:

